

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví a financí

Bakalářská práce

Dopad různých forem daňových zvýhodnění na daňovou povinnost k dani z příjmů fyzických osob

Vypracovala: Adéla Balounová
Vedoucí práce: Ing. Jarmila Rybová

České Budějovice 2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Adéla BALOUNOVÁ**
Osobní číslo: **E13055**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**
Název tématu: **Dopad různých forem daňových zvýhodnění na daňovou povinnost k dani z příjmů fyzických osob**
Zadávací katedra: **Katedra účetnictví a financí**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Vyhodnocení progresivity dopadu aplikace daňových zvýhodnění na daňovou povinnost poplatníka k dani z příjmů fyzických osob v ČR se zaměřením na roky 2014 a 2015.

Rámcová osnova.

1. Úvod.
2. Daň z příjmů fyzických osob v ČR.
3. Daňová zvýhodnění u daně z příjmů fyzických osob - členění.
4. Metodika aplikace daňových zvýhodnění při výpočtu daňové povinnosti k dani z příjmů fyzických osob.
5. Výpočty daňové povinnosti poplatníka při různých úrovních příjmů a aplikaci vybraných daňových zvýhodnění.
6. Progresivita daně z příjmů při aplikaci vybraných daňových zvýhodnění.
7. Diskuse.
8. Závěr.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **40-50 stran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

ČSÚ. *Statistiky rodinných účtů*. Dostupné na: <http://www.czso.cz>. [online].

Eurostat. Dostupné z <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>. [online].

Kubátová, K. (2006). *Daňová teorie a politika*. (4. vyd.). Praha: Aspi Wolters Kluwer.

Vančurová, A., Láchová, L. (2014). *Daňový systém ČR 2014*. (12. vyd.). Praha: 1. VOX a.s.

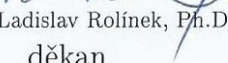
Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Jarmila RYBOVÁ

Katedra účetnictví a financí

Datum zadání bakalářské práce: **3. března 2015**

Termín odevzdání bakalářské práce: **15. dubna 2016**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (1)
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Milen Jílek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 3. března 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to - v nezkrácené podobě/v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou - elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 15. 4. 2016

.....
podpis studenta

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala své vedoucí práce Ing. Jarmile Rybové za její vstřícný přístup, její čas a ochotu pomoci a cenné rady, které mi pomohly při tvorbě této bakalářské práce. Dále děkuji rodině za podporu a trpělivost.

Obsah

1	Úvod	3
2	Daň z příjmů fyzických osob v České republice	4
2.1	Poplatník daně	5
2.2	Předmět daně	5
2.2.1	Vynětí z předmětu daně	5
2.2.2	Osvobození od daně	6
2.3	Základ daně	7
2.4	Dílčí základy daně	7
2.4.1	Příjmy ze závislé činnosti	8
2.4.2	Příjmy ze samostatné činnosti	9
2.4.3	Příjmy z kapitálového majetku	11
2.4.4	Příjmy z nájmu	11
2.4.5	Ostatní příjmy	12
2.5	Sazba daně	12
2.6	Samostatný základ daně a zvláštní sazba daně	13
3	Daňová zvýhodnění u daně z příjmů fyzických osob	14
3.1	Odpočty od základu daně	14
3.1.1	Bezúplatná plnění	14
3.1.2	Úroky	15
3.1.3	Dobrovolné spoření na penzi	15
3.1.4	Životní pojištění	16
3.1.5	Daňová ztráta	16
3.1.6	Ostatní odpočty	17
3.2	Solidární zvýšení daně	17
3.3	Slevy na dani	17
4	Metodika aplikace daňových zvýhodnění při výpočtu daňové povinnosti k dani z příjmů fyzických osob	21
4.1	Stanovení základu daně	21
4.2	Stanovení odpočtů od základu daně	22
4.3	Základ daně po snížení, sazba daně	24
4.4	Uplatnění solidárního zvýšení daně	24

4.5	Aplikace slev na dani	24
4.6	Daň po slevách	27
5	Výpočty daňové povinnosti poplatníka při různých úrovních příjmů a aplikaci vybraných daňových zvýhodnění.....	28
5.1	Situace č. 1	28
5.2	Situace č. 2	30
5.3	Situace č. 3	32
5.4	Situace č. 4	34
5.5	Situace č. 5	36
6	Progresivita daně z příjmů při aplikaci vybraných daňových zvýhodnění	39
6.1	Vyhodnocení situace č. 1	40
6.2	Vyhodnocení situace č. 2	41
6.3	Vyhodnocení situace č. 3	41
6.4	Vyhodnocení situace č. 4	42
6.5	Vyhodnocení situace č. 5	43
6.6	Zhodnocení	43
7	Závěr	46
I	Summary.....	47
II	Seznam použité literatury.....	48
III	Seznam tabulek, grafů a schémat	

1 Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá daní z příjmů fyzických osob, konkrétně její podstatnou součástí - daňovými zvýhodněními, o které si může každý poplatník snížit svoji daňovou povinnost. Jde o legální eliminaci daňového závazku vůči státu. Zákon o daních z příjmů podléhá každý rok řadě novelizací v závislosti na rozhodnutí státních představitelů, a tak se daň z příjmů, která se prakticky týká každého ekonomicky aktivního občana, stává aktuálním a diskutovaným tématem.

Cílem této bakalářské práce je analyzovat, jaký mají aktuálně platná daňová zvýhodnění vliv na progresivitu daně. Obecně lze přepokládat, že čím vyšší bude mít poplatník základ daně, tím více bude daňově zatížen. Tato hypotéza však může být potvrzena, ale i vyvrácena právě z důvodu existence těchto zákonných daňových úniků. Pro účely naplnění či zamítnutí hypotézy jsou stanoveny tři úrovně příjmů u tří poplatníků, u nichž se jednotlivá daňová zvýhodnění budou aplikovat vždy v odlišných situacích.

Práce se zaměřuje na zdaňovací období 2014 a 2015, přičemž byla tvořena v období, ve kterém nebyla k dispozici souhrnná data za rok 2015, například statistické údaje typu kolik se v loňském roce celkem odvedlo na daních, popř. jaký měly daně podíl na celkových příjmech státního rozpočtu apod. - pro informační účely tohoto charakteru jsou použita data z roku 2014. V literární rešerši a praktické části práce se však už vychází z aktualizované legislativy roku 2015.

První část práce se věnuje hlavním teoretickým poznatkům z problematiky daně z příjmů fyzických osob, jako je definice základních pojmů a vymezení a členění konkrétních daňových zvýhodnění. Podstatné je rozdělit zvýhodnění na odpočty od základu daně a na slevy na dani - jejich aplikace má na konečnou částku daně zásadní vliv, protože o odpočty se snižuje základ daně, ale slevy na dani se odečítají až od vypočtené daňové povinnosti. V kapitole metodika práce seznamuje mimo jiné i s aplikací jednotlivých daňových zvýhodnění při stanovení daňové povinnosti. Praktická část obsahuje výpočty částek daně při různých úrovních příjmů, které jsou klíčovým bodem pro zhodnocení progresivity osobní důchodové daně. Pomocí nich se stanoví efektivní sazba daně, která ilustruje, jaké skutečné daňové břemeno na poplatníky dopadá. Následuje závěrečné shrnutí dosažených výsledků a vyhodnocení správnosti stanovené hypotézy.

2 Daň z příjmů fyzických osob v České republice

Daň z příjmů fyzických osob je jednou z nejsložitějších daní v celém daňovém systému, tvoří však jeho nezbytnou součást. Její složitost tkví především v tom, že by měla brát v úvahu postavení daňových poplatníků, a tím tak umožnit přerozdělení vytvořeného příjmu od osob s vyššími příjmy k osobám s příjmy nižšími (Vančurová & Láchová, 2014, s. 152).

Osobní důchodová daň se zařazuje v českém daňovém systému mezi daně přímé, které přímo snižují disponibilní důchod poplatníka. Je upravena Zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Historie osobní důchodové daně na území dnešní České republiky se píše od roku 1812, kdy byla zavedena v tehdejším Rakousko-Uhersku tzv. výdělková daň. Postihovala všechno to, co si jednotlivci vydělali. V období rakouské monarchie prodělala významné změny a nejinak tomu bylo i po vzniku samostatného československého státu. Přelomovým se stal rok 1953, kdy byla zavedena nová soustava odvodů a daní. Zásadní postavení mezi daněmi z příjmů zaujala daň ze mzdy, do níž bylo zaintegrováno i pojistné na sociální pojištění. Se vznikem samostatného českého státu přichází v platnost nová legislativa a tedy i zcela nové daňové zákony. Daňová soustava vytvořená v tomto období je základem pro daňový systém současnosti (Vančurová, 2013, s. 12 - 17).

Podle Širokého (2015) lze daň obecně definovat jako povinnou, nenávratnou, zákonem určenou platbu do veřejného rozpočtu. Veřejným rozpočtem se rozumí mimo jiné i státní rozpočet, kde v roce 2014 tvořily daně 84 % příjmů státního rozpočtu.¹ Z uvedeného lze vyvodit, že příjmy z daní mají neodmyslitelnou úlohu v realizaci fiskální politiky státu. Samotná daň z příjmů fyzických osob se na celkovém daňovém výnosu v roce 2014 podílela 11 %.²

¹ Údaj vyplývá ze Statistické ročenky České republiky - 2015 dostupné na webu Českého statistického úřadu.

² Největší zastoupení mají příspěvky na sociální pojištění (44 %) a na druhém místě figurují daně ze zboží a služeb, tedy DPH. Údaje vychází z roční statistiky OECD.

2.1 Poplatník daně

Obecně lze poplatníka charakterizovat jako daňový subjekt, jehož příjem, popř. majetek, podléhá zákonnému zdanění. Nese tzv. daňové břemeno a je tou osobou, jejíž disponibilní důchod se snižuje. U daně z příjmů fyzických osob jsou poplatníky fyzické osoby, které lze rozdělit na daňové rezidenty a daňové nerezidenty (Vančurová, 2013, s. 62).

„Poplatníci jsou daňovými rezidenty České republiky, pokud mají na území České republiky bydliště nebo se zde obvykle zdržují. Daňoví rezidenti České republiky mají daňovou povinnost, která se vztahuje jak na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky, tak i na příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí“ (Marková, 2015, s. 7).

Pojmem „obvykle se zdržují“ se rozumí pobyt na území České republiky minimálně 183 dní v daném kalendářním roce. Ti, kteří nespĺňují uvedené podmínky, jsou daňovými nerezidenty. Zatímco daňoví rezidenti mají neomezenou daňovou povinnost, u daňových nerezidentů podléhají zdanění pouze ty příjmy, které pochází ze zdrojů na území České republiky - mají tak omezenou daňovou povinnost (Vančurová, 2013, s. 69 - 71).

2.2 Předmět daně

Osobní důchodovou daň odvádí každý, kdo má nějaký příjem. Příjmy potom mohou pocházet z různých činností, které poplatník vykonává. Podle těchto aktivit se příjmy rozdělují do pěti skupin:

- příjmy ze závislé činnosti,
- příjmy ze samostatné činnosti,
- příjmy z kapitálového majetku,
- příjmy z nájmu
- a ostatní příjmy.

Za příjmy se však nepovažují pouze peněžní příjmy, ale i příjmy nepeněžní, které poplatník nabyt i např. směnou. Takovéto příjmy je třeba pro účely zdanění řádně ocenit (Marková, 2015, s. 7).

2.2.1 Vynětí z předmětu daně

I přesto, že základní podstatou daně z příjmů je zdanění všech příjmů poplatníka, existují takové druhy, které příjem z hlediska zdanění nepředstavují. Jedná se zejména o úvěry nebo zápůjčky, příjmy získané na základě restituce, příjmy dosažené nabytím akcií nebo podílových listů podle zvláštního právního předpisu, příjmy plynoucí z rozšíření nebo

vypořádání společného jmění manželů, příjmy, které hradí Česká republika na základě rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, příjem, který je vyplácen osobě pracující jako au-pair³, částka hrazená zdravotní pojišťovnou při překročení limitu regulačních poplatků a doplatků na léčiva nebo potraviny, příjem plynoucí z vypořádání podílového spoluvlastnictví a další, které dále souvisí s jednotlivými dílčími základy daně (Marková, 2015, s. 7 - 8; Vančurová, 2013, s. 79 - 81).

U zdanění úvěrů a půjček existují jisté výjimky, kdy se takový příjem musí zahrnout do základu daně. Vančurová (2013) uvádí na příkladu situaci, kdy věřitel postoupil pohledávku postupníkovi za nižší částku než je skutečná výše pohledávky. Dlužník následně splatí postupníkovi (novému věřiteli) skutečnou výši svého závazku a postupníkovi vzniká zdanitelný příjem ve výši rozdílu mezi skutečnou cenou pohledávky a cenou, za kterou byla pohledávka postoupena. Druhou výjimkou je příjem poplatníka, který vede daňovou evidenci, z eskontního úvěru - pak se jedná o příjem ze samostatné činnosti.

2.2.2 Osvobození od daně

Druhou kategorií příjmů, které nepodléhají dani z příjmů fyzických osob, jsou příjmy osvobozené. Pokud poplatník vykáže tento druh příjmů, z hlediska zdanění s nimi naloží tak, jako by je vůbec neměl. Zákon o daních z příjmů obsahuje jejich široký výčet, jako například příjmy z prodeje nemovitých a movitých věcí za podmínky, že tyto věci nebyly zahrnuty do obchodního majetku (nebyly součástí podnikání). Další důležitou podmínkou při prodeji nemovitých věcí je tzv. časový test, kdy se při prodeji zkoumá, zda měl prodávající v rodinném domě či bytové jednotce od doby nabytí nemovitosti do doby jejího prodeje trvalé bydliště alespoň dva roky. Podobný charakter mají příjmy z prodeje hmotného majetku, kde se osvobození netýká prodeje cenných papírů a také dopravních prostředků, jejichž doba držby mezi nabytím a prodejem nepřesáhla jeden rok (Vančurová & Láchová, 2014, s. 161; Marková, 2015, s. 8).

Dále lze mezi osvobozené příjmy zařadit přijaté náhrady majetkové nebo nemajetkové újmy - tato plnění se nepovažují za příjem, jen pokud předmět pojistné události nesloužil k vykonávání samostatné činnosti nebo k nájmu (Vančurová & Láchová, 2014, s. 160 - 161).

³ Platí pro osoby, které jsou daňovými rezidenty i daňovými nerezidenty. Příjmem tohoto charakteru se rozumí příspěvek na stravu a ubytování, který slouží k uspokojení základních sociálních, kulturních či vzdělávacích potřeb.

Důležitou položku osvobozených plnění tvoří penze, která podléhá pouze částečnému zdanění. Osoba pobírající penzi má nárok na osvobození ve výši 36násobku minimální mzdy, která je aktuální k 1. lednu daného roku. Podle dat z webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí minimální mzda pro rok 2015 činila 9 200 Kč, maximální výše pro osvobození od daně z přijaté penze byla tedy 331 200 Kč. Vše, co v ročním úhrnu překročí tuto částku, je třeba zahrnout do základu daně, konkrétně do dílčího základu daně z ostatních příjmů (Vančurová & Láchová, 2014, s. 160).

Osvobozené jsou i příjmy získané na základě vyživovací povinnosti, přijatá stipendia, různé druhy sociálních příjmů (dávky pro osoby se zdravotním postižením, dávky pomoci v hmotné nouzi, dávky pěstounské péče apod.), dotace ze státního a jiných rozpočtů, dávky ve formě nemocenského pojištění a řada dalších. Zvláštní kapitolou jsou bezúplatné příjmy, mezi které lze zahrnout např. majetek nabytý dědictvím nebo odkazem (Marková, 2015, s. 8 - 10).

2.3 Základ daně

Pro výpočet daňové povinnosti je zapotřebí stanovit základ daně. Podstatou daně z příjmů fyzických osob je postihnout ty příjmy, které poplatník využívá přímo ke spotřebě, tedy pouze disponibilní důchod. Příjmy však mají rozdílné využití, proto je nezbytné nejprve stanovit dílčí základy daně a teprve poté suma těchto dílčích základů vytvoří celkový základ daně. Jednotlivé dílčí základy daně odpovídají pěti kategoriím příjmů, které byly uvedeny v kapitole předmět daně. Pokud není stanoveno jinak, základ daně se získá rozdílem mezi dosaženými příjmy a vynaloženými výdaji (Vančurová & Láchová, 2014, s. 162 - 163).

Správné vyčíslení vyžaduje jednoznačné vymezení předmětu daně - poplatník musí určit, zda daný příjem je příjmem zdanitelným, či nikoli a zdali není jeho příjem osvobozen, popř. do jaké výše. Všechny poplatníkovy příjmy (jak peněžní, tak nepeněžní) by měly být správně oceněny a řádně a průkazně zaznamenány v příslušné evidenci (Vančurová, 2013, s. 90).

2.4 Dílčí základy daně

Všechny zdanitelné příjmy se rozdělují do pěti dílčích základů daně. „*Dílčím základem daně jsou zdanitelné příjmy snížené o výdaje, které jsou uznány, že je bylo nezbytně nutné vynaložit pro získání příjmů, případně jinak upravené*“ (Vančurová, 2013, s. 97).

2.4.1 Příjmy ze závislé činnosti

Hlavním cílem výběru důchodové daně je zdanění pravidelných a pro poplatníka nejvýznamnějších příjmů. Jsou jimi příjmy upravené v § 6 Zákona o daních z příjmů a mají nejpodstatnější zastoupení z hlediska podílu na celkovém základu daně. Jedná se o pravidelné příjmy domácností získané ze zaměstnání, tedy mzdy a platy. Základní odlišností od obecné definice výpočtu je, že se zde neodečítají výdaje. Naopak přičítá se sociální pojistné, které hradí zaměstnavatel za zaměstnance (Vančurová, 2013, s. 100 - 101; Vančurová & Láchová, 2014, s. 168).

Zákon vymezuje závislou činnost jako „*příjem ze současného nebo dřívějšího pracovně-právního, služebního nebo členského poměru a obdobného poměru, v nichž poplatník při výkonu práce pro plátce příjmu je povinen dbát příkazů plátce*“ (Marková, 2015, s. 11). Je zřejmé, že u příjmů ze závislé činnosti figuruje nejen poplatník, ale i plátce. Poplatníkem je zaměstnanec, který skutečně daň platí ze svého výdělku a zaměstnavatel vystupuje jako plátce. Kromě příjmů z pracovněprávního vztahu se závislá činnost týká i plnění v podobě funkčních požitků⁴, příjmů členů družstva, příjmů společníků ve s. r. o., příjmů komanditistů v k. s., odměn členů orgánů právnické osoby a likvidátora a náhrady mzdy (Vančurová & Láchová, 2014, s. 169).

V kapitole předmět daně byly definovány vyňaté a osvobozené příjmy, avšak jejich výčet není kompletní. V daňovém systému jich existuje nepřeberné množství, a tak se s nimi lze setkat i u jednotlivých druhů příjmů.

K příjmům vyňatým z dílčího základu daně ze závislé činnosti patří náhrady cestovních výdajů do výše zákonných limitů, výdaje na služební cestu jako je ubytování, doprava a stravné, poskytnuté pracovní oděvy a pomůcky apod. Pro zaměstnance se nepočítají jako příjem, ale pro zaměstnavatele představují výdaj (Vančurová, 2013, s. 119 - 126).

Mezi hlavní osvobozené příjmy se řadí některé zaměstnanecké benefity. Tato forma příjmů má především sociální charakter a plní motivační a stimulační funkci. V posledních letech se tento trend objevuje čím dál častěji a roste jeho významnost. Od zdanění jsou tedy osvobozena zejména nepeněžní plnění, například zaměstnavatelem zařízený rozvoj a vzdělání zaměstnanců, příspěvky na stravování zaměstnanců, poskytování nealkoholických nápojů na pracovišti apod. (Vančurová, 2013, s. 126 - 127).

⁴ Funkčními požitky se rozumí příjmy představitelů státu, politických stran, občanských sdruženích apod.

2.4.2 Příjmy ze samostatné činnosti

Druhou významnou skupinu zastupují příjmy ze samostatné činnosti (§ 7 Zákona o daních z příjmů). Samostatná činnost je činnost nezávislá, kterou provádí fyzická osoba na vlastní účet, vlastní jméno a vlastní odpovědnost. Nejčastěji jde o příjmy z podnikání, kdy hlavním cílem je dosažení zisku. Ovšem na rozdíl od závislé činnosti, kde poplatník má příjem jistý, pokud pracuje, zde musí vynaložit určité výdaje, aby příjmů vůbec dosáhl, a dokonce se může dostat i do ztráty (Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 420, odst. 1; Vančurová & Láchová, 2014, s. 186).

Zařazují se sem:

- příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství,
- příjmy ze živnostenského podnikání,
- příjmy z jiného podnikání, ke kterému je potřeba podnikatelské oprávnění,
- podíly na zisku společníků ve v. o. s. a komplementářů v k. s.,
- příjmy z nájmu majetku, který je obchodním majetkem,
- příjmy z užití nebo poskytnutí průmyslového a jiného duševního vlastnictví a autorských práv
- a příjmy z výkonu nezávislého podnikání (Marková, 2015, s. 14).

Významného postavení u dílčího základu daně ze samostatné činnosti se ujímají výdaje. S nimi je spojena povinnost správného vykazování a evidence, tudíž i vysoké administrativní náklady. Podnikatelé tak mají dvě možnosti, jak své výdaje vykázat:

- prostřednictvím daňové evidence, nebo
- pomocí paušálních výdajů (Vančurová & Láchová, 2014, s. 186 - 188).

Další možností je využít údajů z účetnictví a stanovit dílčí základ daně podobně jako právnická osoba. To však jde pouze v případě, že se fyzická osoba stala oprávněnou k vedení účetnictví a je zapsaná v obchodním rejstříku (Vančurová & Láchová, 2014, s. 186).

Daňová evidence zaznamenává chronologicky veškeré příjmy a výdaje, které navíc rozlišuje na daňově uznatelné a daňově neuznatelné. Za klíčové se rovněž považuje oddělení osvobozených a vyňatých příjmů (Vančurová, 2013, s. 161).

Daňová evidence podává souvislý přehled o hospodaření podnikatele, avšak evidence výdajů je poměrně složitá. Pro určení daňové uznatelnosti výdajů je třeba nahlédnout do Zákona o daních z příjmů do § 24 a § 25, kde jsou demonstrativně uvedeny jednotlivé z nich. K daňově neuznatelným výdajům patří například výdaje na pořízení hmotného a

nehmotného majetku, výdaje na zvýšení základního kapitálu, příspěvky na sociální pojištění, výdaje na technické zhodnocení, výdaje na reprezentaci, výdaje na osobní potřebu poplatníka apod.

Kromě příjmů a výdajů daňová evidence zaznamenává i obchodní majetek, pohledávky a závazky. Pro podnikatele je důležité oddělit majetek používaný pro soukromé účely a majetek sloužící k výkonu samostatné činnosti, protože o výdaje spojené s obchodním majetkem (např. odpisy) lze snížit dosažené příjmy a tím daňovou povinnost. Dílčí základ daně ze samostatné činnosti se tedy získá, když od příjmů odečteme výdaje (Vančurová & Láchová, 2014, s. 187).

K poslednímu dni zdaňovacího období musí poplatník provést inventarizaci zásob, hmotného majetku, pohledávek i závazků a provede o úkonu zápis. Dále má poplatník povinnost uschovávat daňovou evidenci za všechna zdaňovací období, pro která neuplynula lhůta pro stanovení daně (Marková, 2015, s. 15).

Pro administrativní zjednodušení a vlastně i nižší nákladovost může poplatník využít tzv. **paušální výdaje**. Jde o metodu, kdy se vyčíslí dosažené příjmy a výdaje se spočítají jako procento z těchto příjmů. Výše procenta se odvíjí od druhu činnosti, kterou podnikatel vykonává:

- 80 % z příjmů se uplatňuje v případě zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství a z příjmů z řemeslného živnostenského podnikání; maximální výše výdajů činí 1 600 000 Kč.
- 60 % z příjmů se použije v případě výkonu živnostenského podnikání; nejvyšší možná částka výdajů je 1 200 000 Kč,
- 30 % z příjmů při nájmu obchodního majetku fyzické osoby; maximální uplatnitelná částka činí 600 000 Kč
- a 40 % z příjmů lze uplatnit u jiných příjmů ze samostatné činnosti, přičemž výdaje mohou být tímto způsobem výpočtu nejvýše 800 000 Kč (Vančurová & Láchová, 2014, s. 188 - 189; Marková, 2015, s. 14).

Pokud se poplatník rozhodne pro paušální výdaje, musí všechny své příjmy plynoucí ze samostatné činnosti v průběhu zdaňovacího období zaznamenávat. Tento způsob uplatnění výdajů již nelze zpětně měnit (Marková, 2015, s. 14).

Následující dvě skupiny příjmů, příjmy z kapitálového majetku a příjmy z nájmu, mají odlišný charakter než předchozí - nejsou totiž závislé na přímé činnosti či aktivitě poplatníka a obecněji je lze popsat jako příjmy investiční povahy, čili příjmy z majetku. Plní spíše doplňkovou funkci, avšak záleží na konkrétním poplatníkovi. Dále se od předchozích skupin liší tím, že se z těchto druhů příjmů neodvádí sociální pojistné (Vančurová & Láchová, 2014, s. 202; Vančurová, 2013, s. 219).

2.4.3 Příjmy z kapitálového majetku

Kapitálový majetek zde představuje finanční majetek a z něho vyplývající běžné příjmy, tedy příjmy získané pouhou držbou, popř. sjednáním nějakého finančního instrumentu. Zajímavostí je, že převážná většina těchto příjmů je zdaněna jako samostatný základ daně zvláštní daňovou sazbou. Jsou to podíly na zisku z obchodní korporace a úroky z držby cenných papírů, příjmy z vyrovnání mimo stojícímu společníkovi, příjmy dosažené na základě smlouvy o převodu zisku nebo ovládací smlouvy, podíly na zisku tichého společníka, úroky, výhry a jiné výnosy z vkladů na vkladních knížkách, úroky z účtů, které nejsou zřízeny pro podnikání, úroky plynoucí z jednorázového vkladu, dávky penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření po zákonné úpravě, plnění ze soukromého životního pojištění po zákonné úpravě a plnění ze zisku ze svěřeneckého fondu. Tyto příjmy se zdaní srážkovou daní přímo u zdroje (tedy u plátce) a dále se do dílčího základu daně nezahrnují (Marková, 2015, s. 15 - 16).

Do příjmů zahrnovaných do dílčího základu daně z titulu kapitálového majetku patří úroky z účtů, které jsou zřízeny pro podnikání, úroky z poskytnutých úvěrů nebo zápůjček, úroky z prodlení a úrokové a jiné výnosy z držby směnek (Marková, 2015, s. 15).

2.4.4 Příjmy z nájmu

Pravidelné příjmy z nájmu upravuje § 9 Zákona o daních z příjmů. Do dílčího základu daně se započítávají příjmy z nájmu nemovitých věcí nebo bytů a příjmy z nájmu movitých věcí. Důležité je uvědomit si, jestli je příjem pravidelný, nebo pouze příležitostný. Takový se pak řadí k ostatním příjmům podle § 10.

Výpočet základu daně je obdobný jako u příjmů ze samostatné činnosti - příjmy se sníží o výdaje vynaložené k jejich dosažení. Poplatník nevede pouze evidenci již zmíněných příjmů a výdajů, ale i evidenci hmotného majetku, který lze odepisovat, evidenci o tvorbě

a použití rezervy na opravy hmotného majetku, pokud jsou vytvářeny, evidenci pohledávek a závazků a popř. mzdové listy, má-li poplatník zaměstnance (Marková, 2015, s. 16). Pokud však poplatník neuplatní prokazatelně vynaložené (skutečné) výdaje podle své evidence, může použít pro jejich stanovení paušální procento v jednotné výši 30 % z příjmů. Horní hranice výdajů by pak činila 600 000 Kč. Aby bylo možné uplatnit paušální výdaje, musí být příjmy a pohledávky vzniklé v souvislosti s nájmem řádně evidovány (Marková, 2015, s. 16).

2.4.5 Ostatní příjmy

Do poslední kategorie příjmů spadají všechny ostatní příjmy, které se neobjevily ani v jedné z předcházejících skupin. Jde zejména o příjmy z příležitostného nájmu movitých věcí, příjmy z převodu nemovité věci, cenného papíru a jiných věcí, příležitostné příjmy ze zemědělské výroby a lesního a vodního hospodářství (za podmínky, že nejsou provozovány jako samostatná činnost), přijatý důchod nad zákonný limit, výhry v loteriích, sázkách a reklamních soutěžích (pokud nejsou podle jiného právního předpisu osvobozeny), příjmy z prodeje movitých a nemovitých věcí, které nesplnily časový test a řada dalších (Marková, 2015, s. 16).

Osvobození od daně je celkově u těchto typů příjmů specifické, pokud roční úhrn zdaniitelných příjmů podle § 10 nepřesáhne částku 30 000 Kč, jsou tyto příjmy od daně osvobozeny úplně (Marková, 2015, s. 17).

2.5 Sazba daně

Sazba daně prošla řadou novelizací a úprav, které se často odvíjely od vývoje hrubých mezd domácností a s tím spojené průměrné mzdy. Od roku 1993 se pro výpočet daňové povinnosti poplatníka daně z příjmů fyzických osob používala daňová pásma s klouzavě progresivní sazbou daně - výše daňové sazby závisela na základu daně. Zpočátku bylo až šest daňových pásem, ale jejich počet se postupně snižoval. Zlom nastal v roce 2008, kdy se daňová sazba pro všechny poplatníky bez ohledu na jejich příjem sjednotila na nominální lineární sazbě 15 % (Mašková, 2012, s. 25 - 26).

2.6 Samostatný základ daně a zvláštní sazba daně

U příjmů z kapitálového majetku nastala situace, kdy se oproti standardnímu postupu nezapočítávaly některé druhy příjmů do dílčího základu daně. Je tomu tak v případě, kdy jeden subjekt vyplácí příjem několika poplatníkům najednou a to v pravidelných intervalech. Aby byl zachován základní princip zdanění (dani podléhají příjmy snížené o výdaje vynaložené k jejich dosažení), je zapotřebí samostatný základ daně použít jen u takových příjmů, u kterých neměly výdaje zásadní postavení. Samostatným základem daně by pak byly například vyplacené dividendy nebo úroky z nepodnikatelského bankovního účtu, které zdaňuje sama banka a připisuje již zdaněnou částku (Vančurová & Láchová, 2014, s. 161 - 162; Vančurová, 2013, s. 94 - 95).

Pro výpočet daně ze samostatného základu daně se používá zvláštní sazba daně. Její výše je závislá na tom, zda je poplatník daňovým rezidentem, či daňovým nerezidentem. Daňoví nerezidenti mají sazby diferencované⁵ a pro daňové rezidenty platí 15% zvláštní sazba daně. Po vynásobení dosažených příjmů zvláštní sazbou daně dostaneme srážkovou daň, která se zaokrouhluje na celé koruny dolů. Tuto daň odvádí plátce daně - jedná se o jeden z mála případů, kdy u daně z příjmů vystupuje i plátce daně (Marková, 2015, s. 51 - 52).

⁵ V současnosti zákon stanovuje tři sazby, a to 15 %, 35 % a 5 %.

3 Daňová zvýhodnění u daně z příjmů fyzických osob

Každý poplatník daně z příjmů fyzických osob má možnost snížit si svůj základ daně o zákonné odpočty, popř. uplatnit slevy na dani. Zároveň je však od roku 2013 zavedeno tzv. solidární zvýšení daně, které postihuje poplatníky s vyššími příjmy. Následující část se věnuje právě těmto daňovým zvýhodněním a pravidlům při jejich uplatňování.

3.1 Odpočty od základu daně

Odpočty od základu daně představují efektivní nástroj pro regulaci daňové povinnosti poplatníka daně z příjmů fyzických osob. Do roku 2005 se členily na standardní a nestandardní odpočty, ale od roku následujícího byly standardní odpočty nahrazeny slevami na dani⁶ (Vančurová & Láchová, 2014, s. 209).

Zákon odpočty charakterizuje jako nezdánitelné části základu daně a odčitatelné položky od základu daně (§ 15 a § 34). Při snižování základu daně o zákonné odpočty není třeba brát v úvahu jejich pořadí jak je tomu např. u daně z příjmu právnických osob (Vančurová, 2013, s. 298).

Odpočty jsou vlastně výdaje poplatníků, které regulují jejich osobní spotřebu. U většiny z nich se lze setkat s limity, které udávají maximální, popř. i minimální výši odpočtu (Vančurová & Láchová, 2014, s. 210).

V následujících podkapitolách jsou uvedeny nejčastěji používané odpočty.

3.1.1 Bezúplatná plnění

Jedním z odpočtů od základu daně jsou bezúplatná plnění na veřejně prospěšné účely. Jde o dary poskytnuté např. na vědu a vzdělání, kulturu, školství, charitativní účely, zdravotní a ekologické účely apod. Mohou mít jak peněžní, tak nepeněžní podobu, limit pro jejich uplatnění činí 15 % ze základu daně. Kvůli administrativnímu zjednodušení je u tohoto druhu odpočtu stanovena i dolní mez, a to 1 000 Kč, popř. 2 % ze základu daně (jsou-li 2 % méně než 1 000 Kč). Za bezúplatné plnění se rovněž počítá dárcovství krve, za které si může poplatník odečíst od základu daně 2 000 Kč za jeden odběr a za odběr orgánu od žijícího dárce 20 000 Kč (Marková, 2015, s. 18; Vančurová & Láchová, 2014, s. 211).

⁶ Tak tomu je v České republice, v některých zemích se používají i standardní odpočty.

3.1.2 Úroky

Od základu daně lze dále odečíst zaplacené úroky z úvěru ze stavebního spoření, z hypotečního úvěru nebo i z úvěru poskytnutého stavební spořitelnou. Podmínkou je účelově zaměřený úvěr na bytové potřeby. Těmi se rozumí:

- výstavba bytového nebo rodinného domu nebo bytové jednotky,
- získání pozemku pro stavbu pro bydlení za předpokladu, že stavba začne do 4 let od koupě pozemku,
- získání pozemku, na kterém již stavba stojí,
- koupě bytového nebo rodinného domu nebo bytové jednotky,
- koupě stavby bytového nebo rodinného domu,
- nástavba, přístavba, stavební úprava, modernizace a údržba bytu (bytové jednotky) nebo stavby pro bydlení,
- splacení vkladu právnické osobě v souvislosti se získáním práva nájmu k bytu nebo stavbě pro bydlení atd. (Marková, 2015, s. 18; Vančurová & Láchová, 2014, s. 212).

Pro uplatnění odpočtu musí poplatník splňovat podmínku stanovenou zákonem, a to, že bytový či rodinný dům nebo bytovou jednotku užíval k vlastnímu trvalému bydlení nebo trvalému bydlení druhého z manželů, popř. byla-li nemovitost užívána potomky, rodiči nebo prarodiči. Stanovený limit pro uplatnění odpočtu je 300 000 Kč za příslušné zdaňovací období (Marková, 2015, s. 19).

3.1.3 Dobrovolné spoření na penzi

Těmito příspěvky se rozumí pravidelné příspěvky poplatníka na stáří. Celkem jsou k dispozici tři produkty:

- penzijní připojištění se státním příspěvkem,
- penzijní pojištění a
- doplňkové penzijní spoření.

První a třetí forma spoření má nastavený limit na 12 000 Kč za zdaňovací období. Pokud výše ročních úspor převyšuje tuto částku, poplatník může odpočet od základu daně využít. Nedosáhla-li uspořena suma této meze, poplatník si nesmí odečíst nic. Jinak tomu bude u penzijního pojištění, které představuje soukromý produkt a není tak podporován státními příspěvky. Poplatník tedy může snížit svůj základ daně o celou částku, kterou během zdaňovacího období naspořil, ovšem pouze do limitu 12 000 Kč (Marková, 2015, s. 19).

3.1.4 Životní pojištění

Dalším možným odpočtem je soukromé životní pojištění. Nárok na snížení daňového základu vzniká pouze tehdy, když byla splněna následující podmínka: „výplata pojistného plnění (důchodu nebo jednorázového plnění) v pojistné smlouvě je sjednána až po 60 kalendářních měsících od uzavření smlouvy a současně nejdříve v kalendářním roce, v jehož průběhu dosáhne poplatník věku 60 let“ (Marková, 2015, s. 19).

Pokud má poplatník sjednanou pevnou částku na dožití, její výše musí činit alespoň 40 000 Kč při pojistné době od 5 do 15 let nebo alespoň 70 000 Kč při pojistné době delší než 15 let. Maximální výše odpočtu od základu daně činí rovněž 12 000 Kč za jedno zdaňovací období (Marková, 2015, s. 19).

V případě, že pojistná smlouva zanikne z jiného důvodu, než je smrt poplatníka nebo jeho invalidita, vzniká poplatníkovi povinnost zahrnout do dílčího základu daně podle § 10 souhrn částek, které mu za posledních 10 let byly odečteny od základu daně z povahy tohoto odpočtu (Marková, 2015, s. 19).

3.1.5 Daňová ztráta

Nárok na uplatnění daňové ztráty vzniká tehdy, když dílčí základ daně ze samostatné činnosti nebo dílčí základ daně z nájmu vyjde záporně, resp. když výdaje u těchto skupin příjmů převyšují příjmy a tento deficit nelze odečíst od ostatních dílčích základů daně (s výjimkou dílčího základu daně ze závislé činnosti) v současném zdaňovacím období. Poplatník tedy uvede daňovou ztrátu ve svém daňovém přiznání v období, ve kterém vznikla, a následujících pět zdaňovacích období může o její výši svůj základ daně snižovat. Při odpočtu daňové ztráty však musí dbát na to, aby nebyla odečtena i z dílčího základu daně ze závislé činnosti - tento druh odpočtu se tedy uplatňuje pouze pro souhrn dílčích základů daně podle § 7 až § 10. O daňovou ztrátu může poplatník snížit svůj základ daně jednorázově nebo v libovolných částkách, resp. v částkách, ve kterých mu to příští základy daně dovolí (Vančurová, 2013, s. 309 - 310; Vančurová & Láchová, 2014, s. 215).

Podstatou uplatnění daňové ztráty je skutečnost, že poplatník může přenést svůj nárok do dalších zdaňovacích období. Obdobně to bude u výdajů na projekty výzkumu a vývoje a u odpočtu na podporu odborného vzdělávání (Vančurová, 2013, s. 311).

3.1.6 Ostatní odpočty

Od základu daně lze dále odečíst příspěvky odborovým organizacím a úhrady za zkoušky, které ověřují výsledky dalšího vzdělávání a nebyly hrazeny zaměstnavatelem a ani nebyly uplatněny jako výdaj poplatníka u dílčího základu daně ze samostatné činnosti (Marková, 2015, s. 19).

Daňovým nerezidentům se základ daně může rovněž snížit o předchozí položky, musí však být daňovými rezidenty některého členského státu Evropské unie nebo státu tvořícího Evropský hospodářský prostor. Druhou podmínkou je původ dosažených příjmů - alespoň 90 % jejich celkových příjmů musí pocházet ze zdrojů na území České republiky (Marková, 2015, s. 19).

3.2 Solidární zvýšení daně

Cílem zavedení solidárního zvýšení daně bylo zabránit regresivnímu působení daně, ke kterému docházelo v důsledku koncepce dílčího základu daně ze závislé činnosti. Pokud měl totiž poplatník vysoké příjmy ze zaměstnání, pro výpočet sociálního zabezpečení musel použít nastavený maximální vyměřovací základ a daň se tak kvůli aplikaci superhrubé mzdy stávala regresivní. Před rokem 2008, kdy byla v platnosti daňová pásma, k regresivnímu působení z tohoto důvodu nedocházelo. Aby se tomuto jevu zabránilo, bylo v roce 2013 zavedeno solidární zvýšení daně. Aplikuje se v situaci, kdy součet dílčích základů daně ze závislé a samostatné činnosti převyšuje 48násobek průměrné mzdy. V subkapitole 2.4.1. bylo uvedeno, že dílčím základem daně ze závislé činnosti jsou příjmy ze zaměstnání a k nim přičtené sociální pojistné placené zaměstnavatelem. Pro účel porovnání a následného výpočtu solidárního zvýšení daně se sociální pojistné přičítat nebude a základnu budou tvořit pouze hrubé příjmy z dílčího základu daně ze závislé činnosti a dílčí základ daně ze samostatné činnosti. Pro výpočet solidárního zvýšení se použije sazba 7 %. Solidární zvýšení daně zvyšuje progresivitu daně (Vančurová & Láchová, 2014, s. 217).

3.3 Slevy na dani

Slevy na dani se od nestandardních odpočtů liší především tím, že se neodečítají od základu daně, ale až od vypočtené částky daně a mohou mít formu jak absolutní, tak relativní. V českém daňovém systému se využívá slev v absolutním vyjádření (Vančurová, 2013, s. 322 - 323).

Následující schéma ilustruje, jak se v závislosti na potřebách a postavení poplatníků slevy na dani člení.

Schéma 1: Přehled slev na dani

Zdroj: Vlastní zpracování podle publikace Vančurová, 2013, s. 323 - 324

Standardní sociální slevy zahrnují slevy na poplatníka, tedy ty, které fyzická osoba uplatňuje sama na sebe, a na slevy na vyživované osoby, které poplatník uplatňuje na některého z členů své domácnosti. Tyto slevy plní sociální funkci (zohledňují sociální postavení poplatníka) a vedou k optimálnímu přerozdělení důchodů. Od roku 2008, kdy byla zrušena progresivní daňová sazba a vešla v platnost lineární sazba, se význam slev na dani významně zvýšil, protože převzaly hlavní úlohu v progresivitě daně (Vančurová & Láchová, 2014, s. 219).

Slevy na dani může využít každý poplatník, který podepíše Prohlášení poplatníka daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti (dále jen Prohlášení). Toto Prohlášení smí mít poplatník podepsané pouze u jednoho zaměstnavatele, tedy i uplatňovat všechny slevy na dani může pouze jednou (Vančurová & Láchová, 2014, s. 228).

Základní slevu uplatňuje poplatník vždy a v celé výši. Cílem této slevy je zajistit minimální nezdaněný příjem pro každého poplatníka (Vančurová & Láchová, 2014, s. 220).

Druhou skupinou sociálních slev jsou **slevy na invaliditu** poplatníka, které se odvíjí od stupně invalidity. Sleva na invaliditu I. a II. stupně se týká především poplatníků, kteří pobírají částečný invalidní důchod, nebo pokud jim zanikl nárok na invalidní důchod

z důvodu souběhu nároku na výplatu tohoto invalidního důchodu a starobního důchodu. Na rozšířenou slevu na invaliditu má nárok poplatník pobírající invalidní důchod pro invaliditu III. stupně, popř. jiný důchod vyplývající z důchodového pojištění. Slevu na tento stupeň invalidity lze uznat i v případě, kdy byla poplatníkovi žádost o invaliditu III. stupně zamítnuta z jiného důvodu, než je jeho plná invalidita. Posledním typem slevy týkající se invalidity poplatníka je sleva pro poplatníky, kteří jsou držiteli průkazu ZTP/P (zvláště tělesně postižený s průvodcem) (Marková, 2015, s. 49; Vančurová, 2013, s. 326 - 327).

Slevu na studenta uplatňuje poplatník, který se soustavně připravuje na budoucí povolání. Studentem je osoba do doby, než dosáhne věku 26 let ⁷ (Marková, 2015, s. 49).

Vedle slev na poplatníka může fyzická osoba uplatnit i slevy na vyživovanou osobu, kterou se rozumí manžel (manželka), jehož příjem je zanedbatelný nebo dokonce žádný, a dítě, na které má poplatník ze zákona vyživovací povinnost. Podmínkou pro využití těchto zvýhodnění je soužití ve společně hospodařící domácnosti (Vančurová & Láchová, s. 221).

Slevu na manžela (manželku) lze využít tehdy, když příjem druhého z manželů nedosahuje výše 68 000 Kč za zdaňovací období. Do celkového příjmu se započítávají příjmy ze všech pěti uvedených skupin příjmů, kromě státní sociální podpory, dávek osobám se zdravotním postižením, dávek pěstounské péče, příspěvků na penzijní připojištění a doplňkové penzijní spoření nebo i stipendií apod. Pokud nastane situace, kdy se druhý z manželů stane držitelem průkazu ZTP/P, pak má poplatník daně nárok na slevu v dvojnásobné výši. Slevu na manžela (manželku) nelze odečítat v průběhu roku (pomocí záloh), ale až na konci zdaňovacího období, aby se mohl dokázat roční příjem druhého z manželů (Marková, 2015, s. 49).

Poslední slevou je **daňové zvýhodnění na dítě**. Tento druh slevy má poněkud složitější konstrukci, je tedy ze zákona považován, na rozdíl od předchozích slev, za daňové zvýhodnění. Zvýhodnění se týká nejen dítěte vlastního, ale i pokud je dítě osvojeno nebo ho má poplatník v náhradní péči místo rodičů, dále dítěte druhého z manželů, vlastního vnuka nebo vnuka druhého z manželů za podmínky, že rodiče nemají dostatečné příjmy, z nichž by mohli daňové zvýhodnění uplatnit. Dítětem se pro účely uplatnění zvýhodnění rozumí každé nezletilé dítě a každé zletilé dítě do věku 26 let, které nepobírá invalidní

⁷ Výjimku tvoří studenti doktorských studijních programů, kde tuto slevu mohou uplatňovat do 28 let.

důchod, soustavně se připravuje na budoucí povolání, nebo se kvůli nepříznivému zdravotnímu stavu nemůže připravovat na budoucí povolání ani vykonávat výdělečnou činnost. Tuto slevu smí uplatnit pouze jeden z rodičů, resp. pěstounů, osvojitelů, který má vyživovací povinnost. Výše slevy se odvíjí od počtu dětí - jiná je sleva pro první dítě, pro druhé, pro třetí a další děti. V případě, že je dítě držitelem průkazu ZTP/P, zvyšuje se výše slevy na dvojnásobek (Vančurová & Láchová, 2014, s. 223 - 225; Marková, 2015, s. 50).

Od roku 2015 zákon definuje nový druh slevy, a to **slevu za umístění dítěte**, jejíž hodnota se odvíjí od nákladů poplatníka, které vynaložil v souvislosti s umístěním dítěte do mateřské školy. Pro tuto slevu je nastavena maximální hranice, která se odvíjí od stanovené minimální mzdy pro daný rok. Podmínky zde platí stejné jako u daňového zvýhodnění na dítě - dítě musí žít s poplatníkem ve společně hospodařící domácnosti a slevu smí uplatnit pouze jeden z rodičů (Marková, 2015, s. 50).

Schéma 1 na začátku této subkapitoly znázorňuje, že kromě standardních sociálních slev jsou zde i **slevy na zaměstnance se zdravotním postižením**. Mají odlišnou aplikaci, protože se jedná o slevu, kterou poplatník neuplatňuje na svoji invaliditu, ale na zdravotní postižení svých zaměstnanců. Na jednoho přepočteného zaměstnance se zdravotním postižením činí sleva 18 000 Kč, v případě, zaměstnance s těžším zdravotním postižením se sleva zvýší na 60 000 Kč. Při výpočtu poplatník použije průměrný roční přepočtený počet zaměstnanců se zdravotním postižením, který se následně zaokrouhlí na 2 desetinná místa. Postup, jak se průměrný roční přepočtený počet zaměstnanců zjistí, je uveden v Zákoně o daních z příjmů v § 35, odst. 2. Tento druh slevy mohou využívat jak fyzické osoby, tak i právnické osoby (Marková, 2015, s. 48).

4 Metodika aplikace daňových zvýhodnění při výpočtu daňové povinnosti k dani z příjmů fyzických osob

Pro výpočet daňové povinnosti je stanovený přesný postup, který nejlépe ilustruje následující schéma:

Schéma 2: Výpočet daně z příjmů fyzických osob

základ daně
- odpočty od základu daně
= základ daně po snížení
* sazba daně
= částka daně před slevami
+ solidární zvýšení daně
- slevy na dani
= daň po slevách

Zdroj: Vlastní zpracování podle publikace Vančurová & Láchová, 2014, s. 209

4.1 Stanovení základu daně

Jak již bylo řečeno, základ daně tvoří souhrn dílčích základů daně podle § 6 - § 10.

Dílčí základ daně ze závislé činnosti tvoří roční úhrn hrubých mezd zaměstnance, který se zvýší o sociální pojistné (sociální zabezpečení - 25 % a veřejné zdravotní pojištění 9 %) hrazené zaměstnavatelem, tedy o 34 %. Vznikne tzv. superhrubá mzda. U těchto druhů příjmů se neuplatňují žádné výdaje, tudíž dílčí základ daně ze závislé činnosti musí být vždy kladný, popř. nula. Poplatníci s vysokými příjmy ze zaměstnání si musí pohlídat limit pro vyměření sociálního zabezpečení, který pro rok 2015 činí 1 277 328 Kč (Vančurová & Láchová, 2014, s. 168, 175);

Úhrn ročních hrubých mezd a výši sociálního pojistného za zaměstnavatele zjistí poplatník z potvrzení, které mu zaměstnavatel vyhotoví. Tyto částky následně uvede do daňového přiznání.

Dílčí základ daně ze samostatné činnosti se získá rozdílem mezi dosaženými příjmy a vynaloženými daňově uznatelnými výdaji. Pokud jsou zdanitelné příjmy vyšší než výdaje, vykazuje poplatník zdanitelný zisk, v opačném případě jde o ztrátu, která se ponechá do následujících zdaňovacích období (Vančurová & Láchová, 2014, s. 163 - 165).

Sociální pojistné se zde do dílčího základu daně ze samostatné činnosti nezahrnuje, lze tedy jen pro doplnění uvést, že vyměřovacím základem pro jeho výpočet bude 50 % z vypočteného rozdílu mezi příjmy a výdaji (Vančurová & Láchová, 2014, s. 192).

U **dílčího základu daně z příjmů z kapitálového majetku** je hlavním krokem oddělení příjmů, které byly zdaněny srážkovou daní u plátce a sečíst pouze zdanitelné příjmy podle § 8. Platí zde stejná podmínka jako u závislé činnosti, a to, že není možné uplatnit vynaložené výdaje. Z uvedeného vyplývá, že dílčím základem daně může být buď kladná částka, nebo nula (Vančurová, 2013, s. 222).

Naopak **dílčí základ daně z nájmu** má obdobnou koncepci jako dílčí základ daně ze samostatné činnosti - poplatník smí od zdanitelných příjmů odečíst výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů, může tak dojít i ke ztrátě z této činnosti. I zde je podstatné správné vymezení předmětu daně, protože příjmy z nájmu obchodního majetku náleží do dílčího základu daně ze samostatné činnosti a teprve příjmy z ostatního majetku, který není součástí obchodního majetku, může poplatník započíst do dílčího základu daně podle § 9 (Vančurová, 2013, s. 228 - 230).

Pokud poplatník vykáže příjmy, které spadají do **dílčího základu daně z ostatních příjmů**, musí nejprve zkontrolovat, zda tyto příjmy přesáhly částku 30 000 Kč, protože nedosáhnou-li této výše, jsou od zdanění osvobozeny. Ohledně uplatnění výdajů je tato koncepce specifická v tom, že výdaje se od příjmů odčítat smí, ale pouze do jejich vlastní výše - nemůže tedy vzniknout ztráta (Vančurová & Láchová, 2014, s. 205).

4.2 Stanovení odpočtů od základu daně

Druhým krokem při stanovení daňové povinnosti je úprava základu daně o zákonné odpočty. Ty je třeba mít k jejich uplatnění řádně doložené. Při popisu aplikace jednotlivých odpočtů od základu daně jsem vycházela ze vzorových příkladů v literatuře Vančurová & Láchová (2014), Vančurová (2013) a číselné hodnoty jsou převzaty z Daňových zákonů od Markové (2015).

Pokud poplatník během zdaňovacího období poskytl nějaké **bezúplatné plnění**, smí si o jeho prokazatelnou výši základ daně snížit. Nejprve však musí zkontrolovat, zda částka přesahuje dolní hranici 1 000 Kč, popř. 2 % ze základu daně. Splňuje-li tuto podmínku, vypočte si 15 % ze svého základu daně a vzniklou částku porovná s výší poskytnutého

daru. Pokud je darovaná částka nižší než nastavená mez, může si poplatník od svého základu daně odečíst celou hodnotu daru. V opačném případě, kdy výše bezúplatného plnění převyšuje maximální 15% hranici, lze odečíst pouze tuto výši nastaveného limitu. V případě darování krve nebo orgánu se od základu daně pouze odečte částka 2 000 Kč za odběr, resp. 20 000 Kč.

Dále si může poplatník snížit svůj základ daně o **zaplacené úroky**. I zde je stanoven limit, a to ve výši 300 000 Kč za zdaňovací období. Jestliže částka úroků nedosáhla na tuto hranici, lze odečíst jejich plnou výši. Pokud však bylo na úrocích zaplaceno více, základ daně se sníží pouze o limitních 300 000 Kč.

Třetím častým odpočtem jsou příspěvky na stáří. **Penzijní připojištění a doplňkové penzijní spoření** představují produkty se státním příspěvkem, a tak pro ně platí pravidlo uplatnění odpočtu při překročení limitní částky 12 000 Kč. To znamená, že pokud naspořená suma činí méně než 12 000 Kč za zdaňovací období, nelze odpočet využít. Ovšem při překročení hodnoty 12 000 Kč poplatník již smí svůj základ daně snížit, a to o rozdíl mezi uspořeno částkou a zmíněnými 12 000 Kč. Částka nad limit 12 000 Kč je však taky omezená a to 12 000 Kč. To znamená, že pokud chce poplatník využít odpočet na 100 %, musí naspořit za zdaňovací období 24 000 Kč. Odlišný charakter **má penzijní pojištění**, které se jako odpočet uplatní pokaždé (je-li sjednáno) v plné výši do limitu 12 000 Kč.

U **životního pojištění** se jako odpočet uplatňuje souhrn plateb za zdaňovací období, který nepřesáhl horní hranici 12 000 Kč. Částka 12 000 Kč je tedy maximální odčitatelná částka z hlediska životního pojištění.

O něco složitější konstrukci má aplikace **daňové ztráty**. V případě, že poplatník v běžném období vykáže záporný dílčí základ daně z příjmů ze samostatné činnosti nebo z příjmů z nájmu a tento deficit nelze uplatnit vůči ostatním dílčím základům daně (vyjma příjmů podle § 6), vzniká nárok na odpočet daňové ztráty v příštích obdobích. V praxi to bude vypadat tak, že následující zdaňovací období si poplatník vyčíslí jednotlivé dílčí základy daně, sečte je, ale do součtu nezahrne příjmy ze závislé činnosti. Výsledek pak představuje pomyslnou mez, do které se smí daňová ztráta v daném zdaňovacím období uplatnit. Tento součet se sníží o daňovou ztrátu z minulého období a následně se přičte dílčí základ daně ze závislé činnosti. Pokud má poplatník nárok na další odpočty, odečítá je již od tohoto výsledku.

4.3 Základ daně po snížení, sazba daně

Postupnými úpravami o zákonné odpočty od základu daně získáme základ daně po snížení. Tento výsledek slouží jako základna pro vypočtení konkrétní daňové povinnosti. Nejprve je ho však třeba upravit, a to zaokrouhlením na celé stokoruny dolů. Z tohoto výsledku se vypočte 15 %, čímž se zjistí částka daně před slevami (Vančurová & Láchová, 2014, s. 215).

4.4 Uplatnění solidárního zvýšení daně

Solidární zvýšení daně se vztahuje na poplatníky s vyššími příjmy a zabraňuje tak regresivnímu působení daně. Zda má poplatník povinnost zvýšit částku daně o solidární daň, zjistí porovnáním mezi 48násobkem průměrné mzdy, která pro výpočet daně za rok 2015 činí 1 277 328 Kč, a součtem dílčího základu daně ze závislé činnosti (ovšem bez sociálního pojistného hrazeného zaměstnavatelem, pouze hrubý roční příjem) a dílčím základem daně ze samostatné činnosti. Pokud dílčí základy daně nepřevyšují částku 1 277 328 Kč, povinnost k solidární dani nevzniká. Jestliže dílčí základy daně přesahují tento limit, poplatník si musí svoji částku daně zvýšit o 7 % z rozdílu mezi těmito dvěma hodnotami. Výsledek pak přičte k částce daně a pokračuje v úpravě daňové povinnosti o slevy na dani (www.ipodnikatel.cz, 2016).

4.5 Aplikace slev na dani

Daňovou povinnost poplatníka k dani z příjmů z fyzických osob lze dále snižovat o slevy na dani. Jejich výše je upravena Zákonem o daních z příjmu a zobrazuje je následující tabulka. Popis jednotlivých slev vychází ze Zákona o daních z příjmů.

Tabulka 1: Standardní slevy na dani

Druh slevy	Částka v Kč za rok
Na poplatníka:	
• základní sleva	24 840 Kč
• sleva na invaliditu:	
○ na invaliditu I. a II. stupně	2 520 Kč
○ na invaliditu III. stupně	5 040 Kč
○ na držitele průkazu ZTP/P	16 140 Kč
• sleva na studenta	4 020 Kč
Na vyživovanou osobu:	
• sleva na manžela (manželku)	24 840 Kč
• daňové zvýhodnění na dítě:	
○ 1. dítě	13 404 Kč
○ 2. dítě	15 804 Kč
○ 3. a každé další dítě	17 004 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování podle Daňových zákonů od Markové, 2015, s. 49 - 50

Základní sleva na poplatníka se v ročním přiznání k dani aplikuje tak, že se odečte plná výše 24 840 Kč od doposud vypočtené částky daně bez ohledu na počet měsíců v roce, po které poplatník u zaměstnavatele skutečně pracoval.

Pro poplatníky se **zdravotním postižením** jsou zřízeny slevy odvíjející se od jejich stupně invalidity. Zde však neplatí pravidlo, že se pokaždé odčítá plná výše slevy, ale od částky daně se v ročním přiznání započítávají pouze ty měsíce, k jejichž počátku poplatník splnil podmínky pro uplatnění nároku na danou slevu. Pokud například byla poplatníkovi uznána invalidita I. stupně ke 12. dubnu, celková sleva 2 520 Kč se rozpočítá na jeden měsíc ($2\,520/12$) a tato částka se vynásobí příslušným nárokovaným počtem měsíců, v tomto případě osmi (květen až prosinec). V případě měsíčních záloh na daň bude zaměstnavatel postupovat tak, že slevu na invaliditu odečte až v měsíci květnu. Pokud je poplatník zároveň držitelem průkazu ZTP/P, slevy na invaliditu se s touto slevou sčítají.

U **slevy na studenta** se postupuje obdobně jako u slevy na invaliditu - vypočítá se jedna dvanáctina z celkové roční částky a ta se vynásobí počtem měsíců. Zásadním rozdílem oproti slevám na invaliditu je, že se měsíce pro účely uplatnění slevy na studenta počítají již od období, ve kterém nárok na slevu skutečně vznikl. Pokud se poplatník stal studentem například k 20. září, slevu na dani může zaměstnavatel použít již pro výpočet zářijové zálohy na daň z příjmu, v ročním zúčtování se pak bude sleva násobit čtyřmi (září až prosinec).

Předchozí slevy měly tu vlastnost, že o ně šlo snižovat měsíční částku daně (prostřednictvím záloh). U **slevy na manžela (manželku)** takto postupovat nelze, protože až teprve roční zúčtování příjmů druhého z manželů ukáže, zda tento příjem překročil mez 68 000 Kč a zda tak jsou splněny podmínky pro odečtení slevy. Sleva 24 840 Kč se tedy odečítá až v daňovém přiznání za celé zdaňovací období.

Obdobně tomu tak je u nové slevy - **slevy za umístění dítěte**. I zde se může odečítat částka vynaložená na „školovné“ až po ročním zúčtování. Sleva má nastavený limit, a to ve výši aktuální minimální hrubé mzdy, která platila v příslušném zdaňovacím období. Pro rok 2015 šlo tedy odečíst náklady v maximální výši 9 200 Kč.

Od loňského roku má **daňové zvýhodnění na dítě** pestřejší strukturu - bere se v úvahu počet dětí, se kterými poplatník sdílí svoji domácnost. Vyživuje-li poplatník více dětí, posuzují se pro účely tohoto ustanovení dohromady. Při uplatňování se může zvýhodnění projevit jako klasická sleva na dani (pouze sníží částku daně), nebo jako daňový bonus. Ten vzniká tehdy, je-li součet daňového zvýhodnění na děti vyšší než doposud vypočtená daňová povinnost. Poplatníkovi tak připadá právo na doplacení rozdílu od státu. Je ovšem zapotřebí dávat pozor na to, aby daňový bonus nevznikl již při aplikaci ostatních slev na dani. Podle schématu na začátku této kapitoly se vypočítá částka daně před slevami, přičte se solidární zvýšení daně (má-li k němu poplatník povinnost) a odečtou se všechny nárokované slevy na dani, avšak bez daňového zvýhodnění na dítě. Pokud vyjde tento výsledek kladně, přistoupí se k odpočtu slevy na dítě; získáme-li však záporný údaj, je třeba ho dorovnat na nulu a teprve od nuly odečíst celkovou výši daňového zvýhodnění na děti.⁸

I zde existují jistá omezení ve formě minimálního a maximálního limitu. Nejnižší uplatnitelná a nárokovaná částka na vyplacení daňového bonusu činí 100 Kč a nejvyšší uznatelná pak 60 300 Kč.

Aby měl poplatník nárok na daňový bonus, musí vykázat příjem ze závislé činnosti, samostatné činnosti, kapitálového majetku nebo nájmu (dílní základ daně nesmí vyjít záporně) alespoň ve výši šestinásobku minimální mzdy (za rok 2015 minimální hranice činila 55 200 Kč).

Daňové zvýhodnění na dítě lze aplikovat již při výpočtu měsíčních záloh opět na úrovni jedné dvanáctiny ze stanovené částky. Platí zde stejný princip jako u slevy na studenta -

⁸ Výše daňového bonusu bude tedy částka odpovídající výši daňového zvýhodnění.

narodí-li se první potomek například v průběhu měsíce dubna, sleva se smí odečíst již při výpočtu daňové povinnosti za měsíc duben. V daňovém přiznání bude pak uveden v kolonce připadající daňovému zvýhodnění na dítě počet měsíců devět (duben až prosinec).

4.6 Daň po slevách

Finálním výsledkem celého předchozího procesu je daň po slevách. Jde o roční částku daně, kterou má poplatník povinnost uhradit. Pokud byly během zdaňovacího období poplatníkovi sráženy zaměstnavatelem zálohy na daň (popř. pokud je poplatník povinně odváděl), daň po slevách se sníží o jejich úhrn a výsledkem bude buď nedoplatek (v případě kladného čísla), nebo přeplatek na dani (v případě záporného výsledku). Předmětem této práce je však aplikace daňových zvýhodnění a jejich vliv na daňovou povinnost, a tak se touto problematikou u výpočtů zabývat nebudu.

5 Výpočty daňové povinnosti poplatníka při různých úrovních příjmů a aplikaci vybraných daňových zvýhodnění

Cílem této bakalářské práce je vyhodnocení progresivity dopadu aplikace různých roem daňových zvýhodnění na daňovou povinnost poplatníka daně z příjmů fyzických osob. K tomu, aby mohla být řešena problematika progresivity daně, je zapotřebí stanovit si situace, ve kterých se poplatníci nachází a na jejich základě vypočítat roční daňovou povinnost. Poplatníci jsou odstupňováni podle výše příjmů, tedy poplatník A disponuje nejnižším příjmem, poplatník B průměrným a poplatník C vykazuje vysoké příjmy.

5.1 Situace č. 1

Při komparaci jakýchkoliv výsledků je nezbytné definovat si základní data, ke kterým se bude porovnání vztahovat. V situaci číslo 1 se výjimečně při výpočtu daňové povinnosti „přehlídně“ nastavená legislativa. Je tomu tak z důvodu, že u třetího poplatníka, který disponuje vysokým příjmem, by bylo povinně použito solidární zvýšení daně, což by zkreslovalo výsledky pozorování. Daň se tedy vypočte za předpokladu, že žádná daňová zvýhodnění neexistují. Následující zadání bude totožné pro všechny řešené situace.

Poplatník A obdržel dle potvrzení od zaměstnavatele 154 349 Kč za zdaňovací období a zaměstnavatel za něj uhradil 52 480 Kč na sociálním pojistném. Žádné další příjmy poplatník A během roku nevykázal.

Úhrn příjmů ze zaměstnání poplatníka B činil 295 872 Kč a sociální pojistné hrazené zaměstnavatelem bylo 100 598 Kč. Kromě zaměstnání poplatník pronajímá garáž, kterou má v osobním vlastnictví. Z tohoto nájmu utržil příjmy ve výši 14 400 Kč, přičemž výdaje za elektrickou energii a daň z nemovitých věcí činily 2 010 Kč. Navíc si během roku jednorázově přivydělal u kamaráda za výpomoc v autodílně 23 000 Kč a za prodej sezónního ovoce a zeleniny utržil 10 200 Kč, přičemž 2 000 Kč zaplatil na poplatcích za pronájem prodejního místa.

Poslední poplatník, poplatník C, si za rok vydělal 653 412 Kč v zaměstnání a zaplacené sociální pojistné činilo 222 164 Kč. K tomu provozuje samostatnou činnost, ze které získal příjmy ve výši 1 749 370 Kč a výdaje na jejich dosažení a udržení činily 919 520 Kč. Dále mu byly na podnikatelský účet připsány úroky v hodnotě 2 328 Kč. Následující tabulka obsahuje výpočet daně za stanovených podmínek.

Tabulka 2: Výpočet daňové povinnosti - situace č. 1

Položka	Poplatník A	Poplatník B	Poplatník C
Příjmy podle § 6	154 349	295 872	653 412
Sociální pojistné	52 480	100 598	222 164
Dílčí základ daně podle § 6	206 829	396 470	875 576
Příjmy podle § 7	-	-	1 749 370
Výdaje podle § 7	-	-	919 520
Dílčí základ daně podle § 7	-	-	829 850
Dílčí základ daně podle § 8	-	-	2 328
Příjmy podle § 9	-	14 400	-
Výdaje podle § 9	-	2 010	-
Dílčí základ daně podle § 9	-	12 390	-
Příjmy podle § 10	-	33 200	-
Výdaje podle § 10	-	2 000	-
Dílčí základ daně podle § 10	-	31 200	-
Základ daně	206 829	440 060	1 707 754
Odpočty od základu daně:			
• bezúplatná plnění	-	-	-
• zaplacené úroky	-	-	-
• penzijní připojištění	-	-	-
• penzijní pojištění	-	-	-
• životní pojištění	-	-	-
• daňová ztráta	-	-	-
Základ daně po snížení	206 829	440 060	1 707 754
Zaokrouhlený základ daně	206 800	440 000	1 707 700
Sazba daně	15 %	15 %	15 %
Částka daně před slevami	31 020	66 000	256 155
Solidární zvýšení daně	-	-	-
Daň zaokrouhlená na celé Kč nahoru	31 020	66 000	256 155
Slevy na dani:			
• základní sleva	-	-	-
• sleva na invaliditu	-	-	-
• sleva na studenta	-	-	-
• sleva na manžela (manželku)	-	-	-
• daňové zvýhodnění na dítě	-	-	-
Daň po slevách	31 020	66 000	256 155

Zdroj: vlastní výpočty

Poznámky k výpočtům:

- hodnoty ve všech tabulkách v kapitole 5 jsou uvedeny v českých korunách,
- příjmy podle § 10 poplatníka B jsou součtem částek 23 000 Kč a 10 200 Kč - jedná se o zdanitelné příjmy, protože částka přesahuje limit 30 000 Kč za zdaňovací období.

5.2 Situace č. 2

Druhá situace ukazuje, jak se změní částka daně při využití pouze základní slevy na dani a aplikaci solidárního zvýšení daně, na které vznikne povinnost poplatníkovi C.

Tabulka č. 3 ilustruje podrobný postup výpočtu.

Tabulka 3: Výpočet daňové povinnosti - situace č. 2

Položka	Poplatník A	Poplatník B	Poplatník C
Příjmy podle § 6	154 349	295 872	653 412
Sociální pojistné	52 480	100 598	222 164
Dílčí základ daně podle § 6	206 829	396 470	875 576
Příjmy podle § 7	-	-	1 749 370
Výdaje podle § 7	-	-	919 520
Dílčí základ daně podle § 7	-	-	829 850
Dílčí základ daně podle § 8	-	-	2 328
Příjmy podle § 9	-	14 400	-
Výdaje podle § 9	-	2 010	-
Dílčí základ daně podle § 9	-	12 390	-
Příjmy podle § 10	-	33 200	-
Výdaje podle § 10	-	2 000	-
Dílčí základ daně podle § 10	-	31 200	-
Základ daně	206 829	440 060	1 707 754
Odpočty od základu daně:			
• bezúplatná plnění	-	-	-
• zaplacené úroky	-	-	-
• penzijní připojištění	-	-	-
• penzijní pojištění	-	-	-
• životní pojištění	-	-	-
• daňová ztráta	-	-	-
Základ daně po snížení	206 829	440 060	1 707 754
Zaokrouhlený základ daně	206 800	440 000	1 707 700
Sazba daně	15 %	15 %	15 %
Částka daně před slevami	31 020	66 000	256 155
Solidární zvýšení daně	-	-	14 415,38
Daň zaokrouhlená na celé Kč nahoru	31 020	66 000	270 571
Slevy na dani:			
• základní sleva	24 840	24 840	24 840
• sleva na invaliditu	-	-	-
• sleva na studenta	-	-	-
• sleva na manžela (manželku)	-	-	-
• daňové zvýhodnění na dítě	-	-	-
Daň po slevách	6 180	41 160	245 731

Zdroj: vlastní výpočty

Poznámky k výpočtům:

- solidární zvýšení daně u poplatníka C se počítalo:
 $656\,412 + 829\,850 = 1\,483\,262$ Kč;
vypočetl se rozdíl mezi limitem a tímto součtem:
 $1\,483\,262 - 1\,277\,328 = 205\,934$ Kč;
a výše solidárního zvýšení činí:
 $205\,934 * 0,07 = 14\,415,38$ Kč.

5.3 Situace č. 3

V této části bude pozornost věnována především odpočtům od základu daně, které mají jiný vliv na daňovou povinnost než slevy na dani. Situace č. 3 se tedy orientuje na snižování základu daně.

Poplatník A má nárok na následující odpočty:

- zaplacené úroky za rok 2015, které činily 14 940 Kč,
- na životní pojištění si celkem uspořil 13 200 Kč, z čehož smí podle zákona uplatnit maximálně 12 000 Kč.

Poplatník B smí uplatnit:

- odběry krve, na kterých byl dvakrát (2 000 Kč za jeden odběr),
- zaplacené úroky ve výši 22 240 Kč,
- příspěvky na penzijní připojištění, které činily 12 700 Kč - z této částky může odečíst pouze hodnotu nad limit 12 000 Kč, tedy 700 Kč.

Poplatník C si sníží svůj základ daně o:

- bezúplatné plnění, které poskytl základní škole svého syna na nákup učebních pomůcek ve výši 10 000 Kč,
- souhrn příspěvků na penzijní pojištění v hodnotě 18 000 Kč - tato částka však překračuje limit 12 000 Kč, lze tedy odečíst jen uznatelných 12 000 Kč,
- daňovou ztrátu z roku 2012, kde mu zbývá odečíst 4 940 Kč.

Od částky daně by byla odečtena minimálně základní sleva na poplatníka, ale aby byl vidět rozdíl mezi odpočty a slevami, do vzorce v následující tabulce zahrnuta není. Zároveň pro lepší porovnání mají poplatníci jinou kombinaci odpočtů, ale všechny jsou ve stejné výši (poplatník A, B i C si snižují svůj základ daně v souhrnu o 26 940 Kč).

Tabulka 4: Výpočet daňové povinnosti - situace č. 3

Položka	Poplatník A	Poplatník B	Poplatník C
Příjmy podle § 6	154 349	295 872	653 412
Sociální pojistné	52 480	100 598	222 164
Dílčí základ daně podle § 6	206 829	396 470	875 576
Příjmy podle § 7	-	-	1 749 370
Výdaje podle § 7	-	-	919 520
Dílčí základ daně podle § 7	-	-	829 850
Dílčí základ daně podle § 8	-	-	2 328
Příjmy podle § 9	-	14 400	-
Výdaje podle § 9	-	2 010	-
Dílčí základ daně podle § 9	-	12 390	-
Příjmy podle § 10	-	33 200	-
Výdaje podle § 10	-	2 000	-
Dílčí základ daně podle § 10	-	31 200	-
Základ daně	206 829	440 060	1 707 754
Odpočty od základu daně:			
• bezúplatná plnění	-	4 000	10 000
• zaplacené úroky	14 940	22 240	-
• penzijní připojištění	-	700	-
• penzijní pojištění	-	-	12 000
• životní pojištění	12 000	-	-
• daňová ztráta	-	-	4 940
Základ daně po snížení	179 889	413 120	1 680 814
Zaokrouhlený základ daně	179 800	413 100	1 680 800
Sazba daně	15 %	15 %	15 %
Částka daně před slevami	26 970	61 965	252 120
Solidární zvýšení daně	-	-	14 415,38
Daň zaokrouhlená na celé Kč nahoru	26 970	61 965	266 535
Slevy na dani:			
• základní sleva	-	-	-
• sleva na invaliditu	-	-	-
• sleva na studenta	-	-	-
• sleva na manžela (manželku)	-	-	-
• daňové zvýhodnění na dítě	-	-	-
Daň po slevách	26 970	61 965	266 535

Zdroj: vlastní výpočty

5.4 Situace č. 4

Předchozí situace se orientovala na odpočty snižující základ daně, zde bude naopak důraz kladen na slevy na dani, tedy snižování částky daně. Pro názornost je zvolena taková kombinace, kde se výše odpočtů v situaci č. 3 rovná výši slev v situaci č. 4 (opět jsou ve výši 26 940 Kč).

Všichni poplatníci uplatňují stejné slevy ve stejné výši, a to:

- základní slevu
- a slevu na invaliditu I. stupně, přičemž byla invalidita uznána v únoru.

Celkový výpočet daně je zanesen v následující tabulce.

Tabulka 5: Výpočet daňové povinnosti - situace č. 4

Položka	Poplatník A	Poplatník B	Poplatník C
Příjmy podle § 6	154 349	295 872	653 412
Sociální pojistné	52 480	100 598	222 164
Dílčí základ daně podle § 6	206 829	396 470	875 576
Příjmy podle § 7	-	-	1 749 370
Výdaje podle § 7	-	-	919 520
Dílčí základ daně podle § 7	-	-	829 850
Dílčí základ daně podle § 8	-	-	2 328
Příjmy podle § 9	-	14 400	-
Výdaje podle § 9	-	2 010	-
Dílčí základ daně podle § 9	-	12 390	-
Příjmy podle § 10	-	33 200	-
Výdaje podle § 10	-	2 000	-
Dílčí základ daně podle § 10	-	31 200	-
Základ daně	206 829	440 060	1 707 754
Odpočty od základu daně:			
• bezúplatná plnění	-	-	-
• zaplacené úroky	-	-	-
• penzijní připojištění	-	-	-
• penzijní pojištění	-	-	-
• životní pojištění	-	-	-
• daňová ztráta	-	-	-
Základ daně po snížení	206 829	440 060	1 707 754
Zaokrouhlený základ daně	206 800	440 000	1 707 700
Sazba daně	15 %	15 %	15 %
Částka daně před slevami	31 020	66 000	256 155
Solidární zvýšení daně	-	-	14 415,38
Daň zaokrouhlená na celé Kč nahoru	31 020	66 000	270 571
Slevy na dani:			
• základní sleva	24 840	24 840	24 840
• sleva na invaliditu	2 100	2 100	2 100
• sleva na studenta	-	-	-
• sleva na manžela (manželku)	-	-	-
• daňové zvýhodnění na dítě	-	-	-
• sleva za umístění dítěte	-	-	-
Daň po slevách	4 080	39 060	243 631

Zdroj: vlastní výpočty

Poznámky k výpočtům:

- sleva na invaliditu se počítá za 10 měsíců (březen až prosinec):

$$\frac{2\,520}{12} = 210 \text{ Kč};$$

výše slevy se spočítá jako:

$$210 * 10 = 2\,100 \text{ Kč}.$$

5.5 Situace č. 5

V posledním případě budou aplikovány jak odpočty od základu daně, tak slevy na dani.

Zadání platí pro všechny poplatníky stejné:

- každý poplatník během zdaňovacího období jednou daroval krev,
- zaplacené úroky byly u všech ve výši 28 878 Kč,
- přispívali si na životní pojištění, kde uplatnitelná výše činí 12 000 Kč,
- uplatňují základní slevu na poplatníka,
- daňové zvýhodnění na první dítě a druhé dítě, které se narodilo v listopadu,
- a částka zaplacená za „školkovné“ činí 2 000 Kč.

Kombinaci daňových zvýhodnění zobrazuje tabulka č. 6.

Tabulka 6: Výpočet daňové povinnosti - situace č. 5

Položka	Poplatník A	Poplatník B	Poplatník C
Příjmy podle § 6	154 349	295 872	653 412
Sociální pojistné	52 480	100 598	222 164
Dílčí základ daně podle § 6	206 829	396 470	875 576
Příjmy podle § 7	-	-	1 749 370
Výdaje podle § 7	-	-	919 520
Dílčí základ daně podle § 7	-	-	829 850
Dílčí základ daně podle § 8	-	-	2 328
Příjmy podle § 9	-	14 400	-
Výdaje podle § 9	-	2 010	-
Dílčí základ daně podle § 9	-	12 390	-
Příjmy podle § 10	-	33 200	-
Výdaje podle § 10	-	2 000	-
Dílčí základ daně podle § 10	-	31 200	-
Základ daně	206 829	440 060	1 707 754
Odpočty od základu daně:			
• bezúplatná plnění	2 000	2 000	2 000
• zaplacené úroky	28 878	28 878	28 878
• penzijní připojištění	-	-	-
• penzijní pojištění	-	-	-
• životní pojištění	12 000	12 000	12 000
• daňová ztráta	-	-	-
Základ daně po snížení	163 951	397 182	1 664 876
Zaokrouhlený základ daně	163 900	397 100	1 664 800
Sazba daně	15 %	15 %	15 %
Částka daně před slevami	24 585	56 565	249 720
Solidární zvýšení daně	-	-	14 415,38
Daň zaokrouhlená na celé Kč nahoru	24 585	56 565	264 136
Slevy na dani:			
• základní sleva	24 840	24 840	24 840
• sleva na invaliditu	-	-	-
• sleva na studenta	-	-	-
• sleva na manžela (manželku)	-	-	-
• daňové zvýhodnění na dítě	16 038	16 038	16 038
• sleva za umístění dítěte	2 000	2 000	2 000
Daň po slevách	- 18 293	13 687	221 258

Zdroj: vlastní výpočty

Poznámky k výpočtům:

- daňové zvýhodnění na dítě se vypočítá jako 13 404 Kč za první dítě a dvě dvacátiny z celkové roční částky 15 804 Kč za druhé dítě (listopad a prosinec):

$$\frac{15\,804}{12} = 1\,317 \text{ Kč,}$$

výše slevy činí:

$$1\,317 * 2 = 2\,634 \text{ Kč,}$$

celkem tedy:

$$13\,404 + 2\,634 = 16\,038 \text{ Kč.}$$

6 Progresivita daně z příjmů při aplikaci vybraných daňových zvýhodnění

Při konstrukci osobní důchodové daně je třeba nejprve se zabývat účinky, které bude daň mít jak na daňové subjekty, tak na stát a státní rozpočet. Daň by měla splňovat podmínky flexibility, jednoduchosti, efektivnosti, neutrality, spravedlnosti a měla by správně ovlivňovat chování subjektů. Flexibilita spočívá ve schopnosti přizpůsobení daňového zatížení v závislosti na ekonomické situaci státu. Jednoduchostí se rozumí požadavek na co nejpřehlednější, nejjednodušší a nejprůhlednější stavbu zkoumané daně. Při nesprávném nastavení daňového systému může dojít ke vzniku tzv. nadměrného daňového břemene. Jedná se o situaci, kdy poplatníkům v důsledku zdanění klesá užitek a tato ztráta není vyvážena zvýšením užitku státu (tedy růstem příjmů veřejného rozpočtu). Nadměrné zdanění způsobuje distorzi mezi ekonomickou aktivitou a volným časem. Tato substituce se označuje jako substituční efekt, který je značně neefektivní. Daňové subjekty vždy usilují o co nejnižší daňové zatížení, a tak tomu pochopitelně podřizují své chování a rozhodování. Kdyby se u například spotřebních daní poplatníci rozhodovali na základě daňového zatížení daného zboží nebo služby, docházelo by k deformaci trhu, což je nežádoucí. Bohužel u důchodové daně došlo vlivem zdanění ke vzniku tzv. švarcsystému (nelegální práce), kdy poplatníci využívají nižšího zdanění z nezávislé činnosti a nepracují tak na základě pracovněprávního vztahu, ale jako samostatní podnikatelé⁹ (Vančurová, 2013, s. 24 - 40; www.businessinfo.cz, 2014).

Jak lze vidět, u daně z příjmů fyzických osob existuje řada oblastí k analyzování a její správná konstrukce je poměrně složitá. Při zkoumání dopadu daně se sleduje, koho daň postihuje a v jaké míře. Podle rozložení daňového zatížení mezi různé příjmové skupiny lze daň rozdělit na:

- regresivní, kde jsou více daňově zatíženi poplatníci s nižšími příjmy,
- proporcionální daň, při které je daňové břemeno rozloženo mezi poplatníky úměrně jejich příjmům
- a na daň progresivní zatěžující více poplatníky disponující vyšším důchodem (Vančurová, 2013, s. 41).

⁹ Systém je v České republice zakázán a od roku 2012 značně pokutován.

K vyhodnocení progresivity daně se používá zejména efektivní sazba daně. Počítá se na základě údajů o poplatníkovi, tudíž je důležité nezaměňovat ji s nominální sazbou definovanou v zákoně. Efektivní sazba daně je vhodná při testování konstrukčních prvků daně následujících po vymezení základu daně, jako jsou právě odpočty a slevy na dani. Zároveň představuje nástroj pro měření skutečného daňového zatížení. Její hodnota se spočítá jako podíl částky daně a daňového základu. **Základním znakem progresivní daně je, že s růstem příjmů dochází k růstu efektivní daňové sazby.** Pokud by to bylo naopak (čím vyšší důchod, tím nižší faktické daňové zatížení), jednalo by se o daň regresivní. Důchodové daně však jako regresivní nebývají konstruovány (Maková, 2007, s. 3; Štrichová, 2011, s. 9; Vančurová, 2013, s. 41 - 45).

Aby bylo možné porovnávat vliv jednotlivých daňových zvýhodnění na daňovou povinnost poplatníků daně z příjmů, je zapotřebí podívat se na každou řešenou situaci zvlášť a pro jednotlivé poplatníky zjistit efektivní daňovou sazbu.

6.1 Vyhodnocení situace č. 1

V situaci č. 1 nebyla použita žádná daňová zvýhodnění, u poplatníků tedy byly zjištěny následující hodnoty:

- základ daně poplatníka A činil 206 829 Kč, daňová povinnost 31 020 Kč,
- základ daně poplatníka B 440 060 Kč, daňová povinnost 66 000 Kč
- a základ daně poplatníka C byl ve výši 1 707 754 Kč a daň 256 155 Kč.

Tabulka 7: Efektivní sazby daně - situace č. 1

Subjekt	Efektivní sazba daně
Poplatník A	15 %
Poplatník B	15 %
Poplatník C	15 %

Zdroj: vlastní výpočet

Pokud nejsou aplikovány žádné daňové úlevy, efektivní sazba daně se shoduje s nominální sazbou stanovenou v zákoně a poplatníci by tak byli zdaněni všichni stejně. Jedná se však spíše o nereálnou situaci.

6.2 Vyhodnocení situace č. 2

Při výpočtu daně v situaci č. 2 bylo použito solidární zvýšení daně u poplatníka C a u všech byla odečtena základní sleva na poplatníka. Přehled výsledků z tohoto příkladu je:

- základ daně poplatníka A činil 206 829 Kč a daň 6 180 Kč,
- základ daně poplatníka B je 440 060 Kč, daň 41 160 Kč
- a základ daně poplatníka C byl 1 707 754 Kč a daň 245 731 Kč.

Jak daňová zvýhodnění ovlivnila efektivní sazbu lze vidět v tabulce č. 8.

Tabulka 8: Efektivní sazby daně - situace č. 2

Subjekt	Efektivní sazba daně
Poplatník A	2,99 %
Poplatník B	9,35 %
Poplatník C	14,39 %

Zdroj: vlastní výpočet

Hodnoty efektivní sazby ukazují, že při použití základní slevy na dani se daňová povinnost oproti situaci č. 1 snížila a tím kleslo i skutečné daňové zatížení. Zároveň vývoj efektivní sazby naznačuje progresi, kde větší daňovou povinnost mají poplatníci s vyššími příjmy než ti s nižšími. Pro doplnění lze uvést, že pokud by u poplatníka C nebylo použito solidární zvýšení daně, jeho efektivní sazba by činila 13,54 %¹⁰ - zde je vidět, že solidární daň zvyšuje progresivitu daně.

6.3 Vyhodnocení situace č. 3

Zde byl výpočet daně zaměřen na snižování základu daně o zákonné odpočty. U všech poplatníků byla použita stejná výše odpočtů. Vliv na jejich daňové povinnosti to mělo následující:

- základ daně poplatníka A je 206 829 Kč a daň při použití odpočtů činila 26 970 Kč,
- základ daně poplatníka B činí 440 060 Kč, vypočtená daň je 60 965 Kč
- a základ daně poplatníka C byl 1 707 754 Kč a daňová povinnost 266 535 Kč.

Oproti daňovým povinnostem v předchozí situaci, kde byla uplatněna pouze sleva na poplatníka, jsou zde vypočtené částky daně značně vyšší, čímž vzrostla i efektivní sazba.

¹⁰ Výpočet se odkazuje na subkapitolu 5.2 Situace č. 2, kde pokud by nebyla k základu daně přičtena částka solidárního zvýšení 14 415,38 Kč a částka daně před slevami by se snížila pouze o základní slevu na poplatníka, daň by činila 231 315 Kč.

Tabulka 9: Efektivní sazby daně - situace č. 3

Subjekt	Efektivní sazba daně
Poplatník A	13,04 %
Poplatník B	13,85 %
Poplatník C	15,61 %

Zdroj: vlastní výpočet

Při použití odpočtů od základu daně nejsou mezi poplatníky tak výrazné procentní rozdíly jako v předchozí situaci a celkově se daňové zatížení o několik procentních bodů zvýšilo. Takto vysoké efektivní sazby jsou dány neuplatněním slev na dani. I přesto má však efektivní sazba rostoucí tendenci. U poplatníka C lze navíc vidět, že jeho efektivní sazba překročila nominální sazbu stanovenou v zákoně a to z důvodu aplikace solidárního zvýšení daně.

6.4 Vyhodnocení situace č. 4

V subkapitole 5.4 se během výpočtu neodečítaly žádné odpočty od základu daně, nýbrž pouze slevy na dani. Dopad na daňové povinnosti poplatníků měla aplikace opět odlišný.

- Poplatník A disponující základem daně 206 829 Kč měl daňovou povinnost ve výši 4 080 Kč,
- poplatníkovi B se základem daně 440 060 Kč daň činila 39 060 Kč
- a poplatníkovi C se základem daně 1 707 754 Kč vznikla daňová povinnost 243 631 Kč.

Následuje tabulka zobrazující vliv slev na efektivní sazbu daně.

Tabulka 10: Efektivní sazby daně - situace č. 4

Subjekt	Efektivní sazba daně
Poplatník A	1,97 %
Poplatník B	8,88 %
Poplatník C	14,27 %

Zdroj: vlastní výpočet

Efektivní sazba za použití slev na dani se se základem daně zvyšuje, je tedy opět progresivní. Mezi poplatníky lze pozorovat celkem významné procentní rozdíly - poplatník A je fakticky zdaněn mnohem méně než poplatník B a C. Oproti odpočtům mají slevy větší vliv na daňové zatížení vzhledem k úrovním stanovených příjmů.

6.5 Vyhodnocení situace č. 5

Pro celkové porovnání byla vytvořena i situace č. 5, kde poplatníci uplatňují jak odpočty, tak slevy na dani. Za takto stanovených podmínek vypadají výsledky následovně:

- základ daně poplatníka A je 206 829 Kč a u daně vznikl daňový bonus ve výši 18 293 Kč,
- poplatník B se základem daně 440 060 Kč měl daňovou povinnost 13 687 Kč
- a poplatníkovi C disponujícímu částkou 1 707 754 Kč vznikl závazek v hodnotě 221 258 Kč.

Následující tabulka ilustruje dopad daňových úlev na efektivní sazbu daně.

Tabulka 11: Efektivní sazby daně - situace č. 5

Subjekt	Efektivní sazba daně
Poplatník A	-8,84 %
Poplatník B	3,11 %
Poplatník C	12,96 %

Zdroj: vlastní výpočet

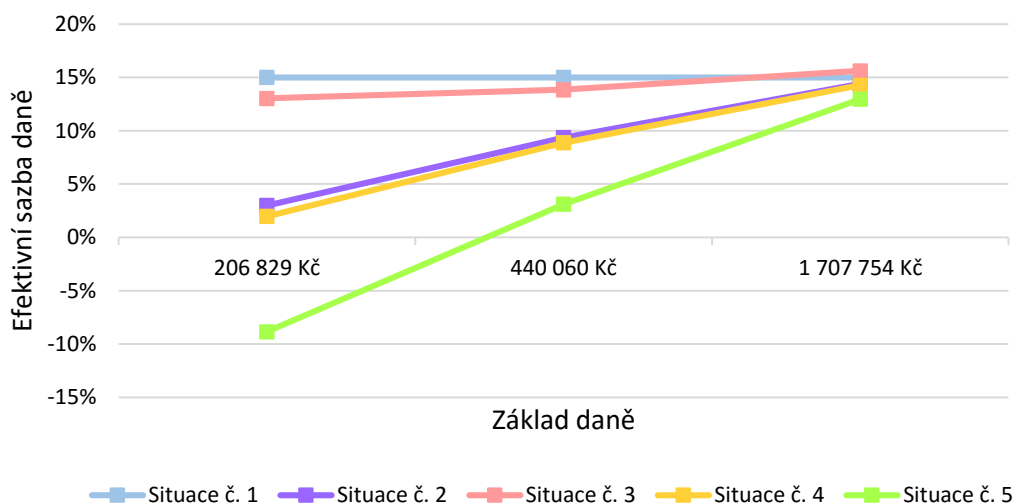
Ze získaných údajů lze vyčíst, že efektivní sazba u poplatníka A dosahuje záporných hodnot - je tomu tak v důsledku daňového bonusu, který mu vznikl uplatněním daňového zvýhodnění na dvě děti. I v této situaci efektivní sazba daně splňuje podmínku pro progresivity daně.

6.6 Zhodnocení

Z předchozích výpočtů efektivní sazby daně vyplývá, že daňová zvýhodnění vliv na progresivitu daně, a s tím související daňové zatížení, rozhodně mají. Jak velké daňové břemeno však ponесou, již záleží na kombinaci, jakou si poplatník sám zvolí, nebo na kterou má nárok.

Pro představu vývoje efektivní sazby daně vzhledem k daňovým základům je zařazen následující graf.

Graf 1: Zhodnocení progresivity daně

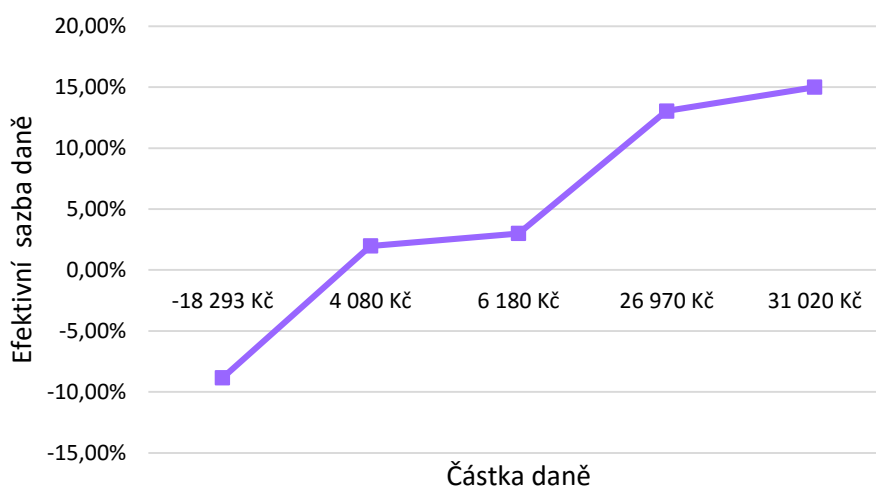

Zdroj: vlastní zpracování

Je patrné, že daň měla ve všech situacích progresivní průběh (s výjimkou situace č. 1, kde se efektivní sazba shodovala se sazbou nominální a v konečném výsledku působila na všechny poplatníky stejně, což je znak proporcionální daně, která je značně neefektivní). Nejvýraznější progres způsobila situace č. 5, v níž byla použita kombinace odpočtů a slev a vytvořila mezi daňovými povinnostmi největší rozdíly. Naopak jen mírný nárůst daňového zatížení zaznamenala situace č. 3 při uplatnění pouze odpočtů od základu daně.

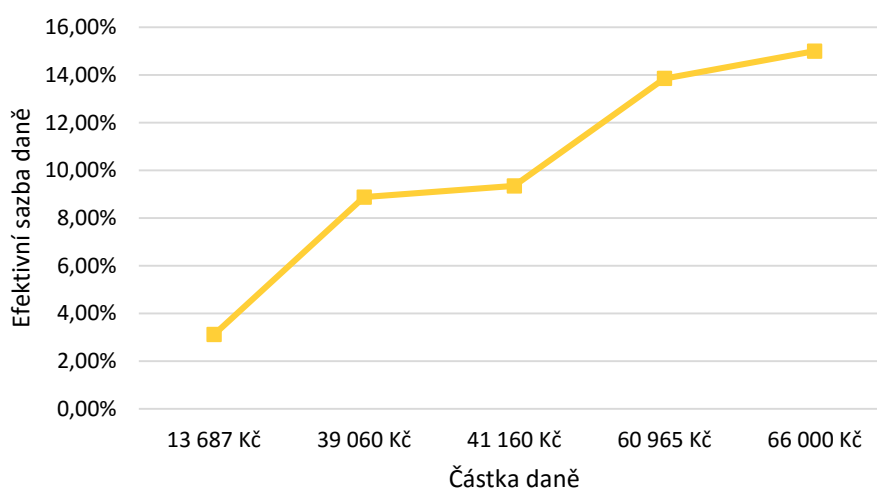
Následující tři grafy zobrazují vztah mezi částkou daně a efektivní sazbou u jednotlivých poplatníků.

Graf 2: Vývoj daně poplatníka A

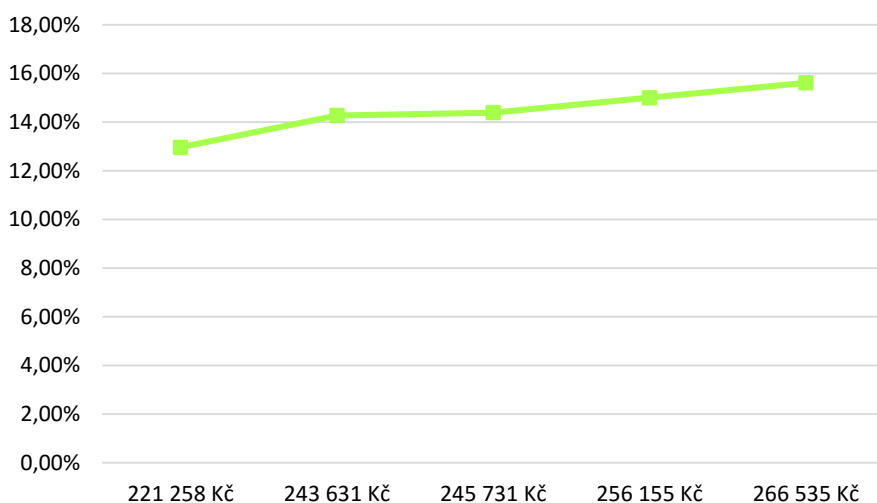
Zdroj: vlastní zpracování

Graf 3: Vývoj daně u poplatníka B

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 4: Vývoj daně u poplatníka C

Zdroj: vlastní zpracování

Křivky poukazují na prakticky přímou úměru, kde čím vyšší je daňová povinnost, tím větší padá na poplatníka daňové zatížení - tedy čím více daňových zvýhodnění poplatník uplatní, tím menší má na něj daň dopad.

Dále lze na křivkách pozorovat, že u poplatníka A je u efektivních sazeb mezi jednotlivými situacemi mnohem větší rozpětí než u ostatních. Sazby poplatníka A se pohybují mezi -8,84 % a 15 %, což je 23,84% rozdíl, u poplatníka B odchylka mezi hranicemi intervalu činí 11,89 % a u posledního poplatníka způsobily zvýhodnění pouze 2,65% rozdíl. Je to dáno především výší základu daně.

7 Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zhodnotit, jaký mají daňová zvýhodnění vliv na progresivitu daně. K naplnění cíle bylo zapotřebí si nejprve definovat základní pojmy, dále stanovit jednotlivé základy daně u tří poplatníků, zvolit takové kombinace daňových zvýhodnění, aby viditelně ukázaly, jaký vliv na daňovou povinnost poplatníka mají a v neposlední řadě vypočítat efektivní sazbu daně a vyhodnotit progresivitu daně.

Daňová zvýhodnění působila na tři stanovené úrovně příjmů různě a v závislosti na tom i na efektivní sazbu daně. Při uplatnění odpočtů od základu daně vzrostla efektivní sazba u všech poplatníků téměř k sazbě nominální a daň na ně dopadala podstatně více než za použití slev na dani. Z uvedeného vyplývá, že slevy na dani snižují daňový závazek více.

Obecně ale lze říci, že uplatnění daňových zvýhodnění je pro daňového poplatníka výhodné, protože čím více jich uplatní, o to menší ponese daňové břemeno a tím menší procento odvede ze svého příjmu. Podstatná je však při uplatňování skutečná situace poplatníka, tedy kolik si může reálně dovolit odvést například na spoření na penzi apod. Zároveň výši daňové povinnosti do jisté míry může ovlivnit i současná situace na trhu. Pokud budou úrokové míry vázané k hypotečnímu úvěru nízké, odrazí se to nižšími zaplacenými úroky, které snižují základu daně.

V praxi má zásadní postavení po zrušení klouzavě progresivní daně v roce 2007 solidární zvýšení daně. V práci jsem se touto problematikou, která bude záhy popsána, nezabývala, ale pro objasnění významnosti tohoto „znevýhodnění“ je důležité uvést příklad. Pokud by byli pro výpočet daně zvoleni poplatníci takovým způsobem, že jeden z nich by disponoval příjmem ze závislé činnosti například 1 200 000 Kč a druhý 1 500 000 Kč, neměla by daň již progresivní trend, ale kvůli maximálnímu vyměřovacímu základu na sociální pojištění (1 277 328 Kč) by efektivní daňová sazba poplatníka s vyšším příjmem vyšla nižší než poplatníka s příjmem nízkým. To byl hlavní důvod jeho zavedení v roce 2013.

Pokud se však vrátím zpět k cíli práce, podle předpokladu i za použití daňových zvýhodnění měla osobní důchodová daň progresivní průběh ve všech situacích. Tedy s růstem základu daně se zvyšuje daňové zatížení poplatníků. Předem stanovená hypotéza byla potvrzena.

I Summary

Every income taxpayer can reduce his tax liability with the help of a legal deductions. This bachelor thesis is dedicated to tax relief in the Czech Republic with a focus on 2014 and 2015. After the explanation of basic terminology, classification of tax relief, description of methods used for calculation of tax bases of taxpayers, and the following procedure of determination of total tax amount, the practical part of the thesis dealt with an application of individual benefits - the focus was given on three taxpayers with different income levels and diverse types of expenditures. The main objective of thesis was to elaborate several specific situations with given conditions and then compare and evaluate partial tax obligations with their basics. The quotient of the tax obligation and tax base was effective tax rate. Its development showed that the tax relief do not influence the progressivity of the tax, because in every situations the higher the tax base was, the higher the tax obligation was. This is the typical feature of the progressive tax.

Key words: Income tax of individuals, Tax relief, Effective tax rate, Progressivity of the tax

II Seznam použitých zdrojů

Tištěné zdroje

Vančurová, A., Láchová, L. (2014). *Daňový systém ČR 2014* (12. vydání). Praha: 1. VOX a. s.

Vančurová, A. (2013). *Zdanění osobních příjmů* (1. vydání). Praha: Wolters Kluwer.

Marková, H. (2015). *Daňové zákony 2015, úplná znění platná k 1. 1. 2015* (24. vydání). Praha: GRADA Publishing.

Široký, J. (2015). *Základy daňové teorie s praktickými příklady* (1. vydání). Praha: Wolters Kluwer.

Elektronické zdroje

Český statistický úřad (2015). *Statistická ročenka České republiky - 2015*. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/6-finance->.

Finanční správa (2015). *Daňové tiskopisy*. Dostupné z: http://www.financnisprava.cz/cs/danove-tiskopisy/database-aktualnich-danovych-tiskopisu?rok=2015&tiskdruh=TDFU&dan=T_WEB01.

iPodnikatel.cz (2016). *Jak se počítá solidární daň za rok 2015*. Dostupné z: <http://www.ipodnikatel.cz/Danove-priznani/jak-se-pocita-solidarni-dan-za-rok-2015.html>.

Maková, K. (2007). *Komparace daňového zatížení zaměstnance na základě průměrné mzdy ve vybraných zemích Evropské unie* (Příspěvek, VŠB-TU Ostrava, Ostrava, Česká republika). Dostupné z: http://kvf.vse.cz/storage/1180453043_sb_makova.pdf.

Mašková, P. (2012). *Vývoj daně z příjmů fyzických osob* (Bakalářská práce, Vysoká škola polytechnická Jihlava, Jihlava, Česká republika). Dostupné z: <file:///C:/Users/PC/Downloads/bp.pdf>.

Ministerstvo práce a sociálních věcí (2015). *Přehled o vývoji částek minimální mzdy*. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/871>.

OECD (2015). *Revenue statistics 2014 - Czech Republic*. Dostupné z:
<http://www.oecd.org/ctp/consumption/revenue-statistics-and-consumption-tax-trends-2014-czech-republic.pdf>.

Pro Factum Consulting (2015). *Strop pro odvod sociálního pojištění na rok 2015*. Dostupné z: <http://www.profactum.cz/zajimavosti/strop-socialni-pojisteni-2015>.

Štrichová, I. (2011). *Efektivní daňové sazby daně z příjmů fyzických osob v zemích OECD nebo EU* (Bakalářská práce, Vysoká škola ekonomická v Praze, Praha, Česká republika). Dostupné z: https://www.vse.cz/vskp/27443_efektivni_danove_sazby_dane_z%C2%A0prijmu_fyzicky_ch_osob_v%C2%A0zemich_oecd_nebo_eu.

III Seznam tabulek, grafů a schémat

Seznam tabulek

Tabulka 1: Standardní slevy na dani	25
Tabulka 2: Výpočet daňové povinnosti - situace č. 1	29
Tabulka 3: Výpočet daňové povinnosti - situace č. 2	31
Tabulka 4: Výpočet daňové povinnosti - situace č. 3	33
Tabulka 5: Výpočet daňové povinnosti - situace č. 4	35
Tabulka 6: Výpočet daňové povinnosti - situace č. 5	37
Tabulka 7: Efektivní sazby daně - situace č. 1	40
Tabulka 8: Efektivní sazby daně - situace č. 2	41
Tabulka 9: Efektivní sazby daně - situace č. 3	42
Tabulka 10 - Efektivní sazby daně - situace č. 4	42
Tabulka 11: Efektivní sazby daně - situace č. 5	43

Seznam grafů

Graf 1: Zhodnocení progresivity daně	44
Graf 2: Vývoj daně poplatníka A	44
Graf 3: Vývoj daně u poplatníka B	45
Graf 4: Vývoj daně u poplatníka C	45

Seznam schémat

Schéma 1: Přehled slev na dani	18
Schéma 2: Výpočet daně z příjmů fyzických osob	21